

ԱՄԵՏԱԲԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒԼԻՍ 18, 1908

ԹԻՒ 29

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ

Ճ. Ք. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Հ. Մ. ԱԼԷՆ

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

Պրոլետար

Ճշմարտութեան հաւատարմութիւն

Ինչո՞ւ վերջնաւորուիլ չուզեր Մր. Բոգէվէլը

Պատկառանք

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Էտիսընի մայրը

Միւս կողմը

ԳԻՏԱԿԱՆ

Դրոշմանդուլի ծախելու մեքենայ

Գունաւոր լոյսերուն ներգործութիւնները

Միջոցներու ջնջում կապտենիի հայսի միջոցով

ՅՕԴՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԲԱԺԻՆ

Խոստովանութիւն

Մայրերուն

Պիլիփիլո

Անառակին դարձը

ԱՐՄԵՆԱԿ Պ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՄԻՍԻՍ ՏԱՏ

ՃԻԼԻ ՍԸԹԸՐ

ԱՐՇԱԿ Կ. ԹԻԹԻՆՃԵԱՆ

ՍՔ. ԳՐՈՅ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԵՕԳՈՒՇՈՒ

﴿ اوه داپر هفته لق غزته — در سالتده بايل هاوسده ﴾

ԱՒԵՏԱՐԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ՀԱՅԱՏԱՌ ԹՈՒՐԵՐԷՐԷՆ

(ԱՆԿԵԼԻՍՖՈՐՈՍ)

ՅՈՒՆԱՏԱՌ ԹՈՒՐԵՐԷՐԷՆ

Խմբագիր Հ. Մ. Ալեք

Պաշտը Հառա, Սթամպուլ

Կ. պոլիս, Թուրքիա

THE AVEDAPER

(ANGELIAPHOROS)

A WEEKLY PAPER

PUBLISHED IN

ARMENIAN, ARMENO-TURKISH, AND
GRECO-TURKISH

EDITOR HERBERT M. ALLEN

Offices: American Bible House
Stamboul, Cons/ple, Turkey

TERMS

An. Subscrip.	Ps. 30
U. S. A.	\$1.50
England	Shils. 6.—
Other countries	Frs. 7.75

Single Copy 30 Paras

Advertising rates on
application

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Տարեկ. բժնեգին 30 ԴՀ.

Ամերիկայի հմր 1.50 Տոլ.

Անգլիայի ,, 6 շիլին

Ուրբէ հր-

Կերներու ,, 7.75 ֆր.

Ձեռքէ հատը 30 փարա

Մանուցման գինները
չափաւոր

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԲԵՐՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒԼԻՍ 18, 1908

ԹԻԻ 29

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Զ. Ք. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ Զ. Մ. ԱԼԷՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՊՐՈԽՍԱ

Յ. Գ. Գ.

ՊՐՈԽՍԱՅԻ եկեղեցին Բիւթանիոյ Աւետ. եկեղեցիներուն մէջ թէեւ մեծագոյններէն մին է, բայց երբ մօտեցաւ յիշխալ քաղաքը այցելեցինք, կը ցաւինք որ այն տեղի Աւետ. եկեղեցին տկար վիճակի մէջ գտանք: Որովհետեւ եկեղեցին ժամանակէ մը ի վեր հովիւէ զուրկ մնացած է, հարկաւ եկեղեցական գործերը վիճասուած են: Պատ. Յովաք Արապեանի կարճատեւ բայց օգտակար պաշտօնավարութիւնը թէեւ անոր հիւանդութեամբ և մահուամբ ընդհատեցաւ, բայց ուրախացանք տեսնելով որ ժողովրդին սրտին վրայ հաճելի ազդեցութիւն և տալաւորութիւն թողած է: Թէեւ բեմին պարապ մնացած միջոցին ժողովրդին վարժապետը Մատթէոս Հովիւեան էֆ. իր գործնական և եռանդուն քարոզներով կը մխիթարէ ժողովուրդը, և սակայն քաջայայտ է թէ այսպիսի մեծ եկեղեցիի մը գործերը կարելի չէ որ գոհացուցիչ կերպով շարունակեն առժամանակեայ կարգադրութիւններով:

Արդարեւ այս ժողովրդին համար օրհնութեան միջոց եղած է աղջկանց վարժարանը, որ Պրուսայի մէջ Միսիս Պուտուլիսի և ուրիշ միսիոնարուհիներու գնահատելի ջանքերով շարունակած է բազում տարիներ և այժմ կը գտնուի Միս Փաուլըսի և Միս Ալէնի տնօրինութեան ներքեւ: Այս տարի այս դպրոցին Մանկապարտէզի ճիւղին մէջ իւր 43 աղջիկ և մանչ տղաք դաստիարակուած են: Անոր քննութեան հանդէսին ներկայ գտնուեցանք և ուրախացանք տեսնելով աշակերտներուն յառաջդիմութիւնը: Բուն վարժարանը ունի իւր 62 աշա-

կերաուհի, որոնց 43ը ցերեկեայ են: Շրջակայ գեղերէն և աւաններէն այս դպրոցը այսքան աղջիկներ զրկուիլը և քաղաքէն այսչափ աշակերտուհիներու գտնուիլը ինքնին պարտի ապացոյց համարուիլ այս վարժարանին հանդէպ հանրութեան համակրանք ունենալուն: Արդարեւ տեսած ենք որ Պրուսայի ժողովուրդը զանազան առիթներով արտայայտած է յիշեալ վարժարանին հանդէպ իր սէրը և անոր տնօրէնուհիներուն հանդէպ իր յարգանքն ու սէրը: Բայց կը ցաւինք որ մօտեցաւ խնդիր մը երևան եկած է, որ է յիշեալ վարժարանին Յուանաց (Գայապաչը) թաղը գտնուած մէկ շէնքը փոխադրելու խնդիրը: Իրաւ, Գայապաչըի շէնքը և տեսարանը աւելի գեղեցիկ և հրապուրիչ է, բայց ըստ մեզ վարժարանը ժողովրդին մէջէն վերցնել և այգպիսի հեռու տեղ մը փոխադրելը ոչ միայն պիտի սահմանափակէ վարժարանին բարւոք ծառայութիւնը, այլ նաեւ բուն իսկ եկեղեցւոյն համար աղէկ պիտի չըլլայ: Կը յուսանք թէ դպրոցը պիտի մնայ ժողովրդին մօտ, և պիտի շարունակէ իր այժմու օգտակար ընթացքին մէջ:

Գովելի է Պրուսայի Աւետ. եկեղեցին որ հովիւէ զուրկ գտնուած միջոցին թուլցած չէ իր դպրոցները յառաջ տանելու ջանքերուն մէջ: Միայն թէ կարեւոր է որ եկեղեցին իր այս ջանքերուն մէջ հոգ տանի նաեւ ինչ ինչ կէտերու: Անոնք մանչերու գիշերօթիկ և ցերեկեայ դպրոցին շատ հոգ տարած և ջանացած են զայն յառաջ մղել: Այնպէս որ այս տարի այդ դպրոցին մէջ իւր 60 աշակերտ կը գտնուի, որոնց 43ը գիշերօթիկ են: Եւ Սարգիս Սրենց և Հովիւեան էֆ.ները եռանդով կ'աշխատին անոր մէջ: Այսչափը աղէկ: Բայց կա-

րող չեղանք տեսնել կրթութեան և դաստիարակութեան ճշմարիտ և բարձր նշանակութեան նկատմամբ ժողովրդին ընդհանրութեան գաղափարը և գիտութեանց և ուսմանց հանդէպ անոնց իղձն ու փափաքը ակնկալուած աստիճանով : Բողոք. զբարոյնքերուն երկու հանդէսներուն ալ ներկայ գտնուեցանք : Ասոնց մէկուն մէջ ժողովրդին արական սեռէն երկու երեք հոգի միայն էին ներկայ . միւսին մէջ Բողոք. ժողովրդէն շատ աւելի քիչ կը գտնուէին արական սեռէն քան զոր կ'ակնկալէինք : Դպրոցներու քննութեան հանդէսներուն ժողովըրդոց ներկայ գտնուելը մէկ կողմէ՝ կը ցուցնէ անոնց սէրը և համակրանքը հանդէպ դպրոցներու և միւս կողմէ կը քաջալերէ դպրոցներու վարիչները : Մեր ժողովուրդները դպրոցներու հանդէպ իրենց սէրը կրնան ցուցնել բազմազան եղանակներով . զոր օրինակ , դպրոց-երթալու կարող իրենց բոլոր զաւակները դպրոց ղրկելով , դպրոցին ծախքերուն համար առատածեռնօրէն նպաստ տալով , քննութեան հանդէսներու ներկայ գտնուելով , ևն . :

Ուրիշ կէտի մը ևս կ'ուզենք ուշադրութիւն հրաւիրել : Զանք կայ Պրուսայի մէջ աղջկանց և մանչերու համար մէջ մէկ բարձր դպրոց ունենալ : Բայց ինչո՞ւ Պրուսայի ժողովրդէն աշակերտ չգտնուիր մեր գոյէճներուն մէջ : Այս հարցումը այնքան իրաւացի և պատշաճ է Պրուսայի համար որքան այս կողմերու մեր ժողովուրդներուն համար , Իզմիտի , Ատապազարի , Պարտիզակի և ուրիշ տեղերու համար : Ինչո՞ւ այս տեղերէն աշակերտներ անպակաս չըլլան Րօպէրթ Գոլէճի և Աղջկանց Ամերիկեան Գոլէճին մէջ : Դաստիարակութիւնը աղէկ է , բայց աւելի բարձրը գէ՞շ է : Հասարակ և բարձր դպրոցները պէտք են և Գոլէճը աւելորդ բան է : Եթէ մեր ժողովուրդները պիտի բաղկանան միայն տեղային դպրոցներու մէջ կրթուած անհատներէ , անոնց վարած տեղային դպրոցներուն վիճակը ի՞նչ պիտի ըլլայ : Եթէ մեր եկեղեցիները իրենց մօտը գտնուած Բողոք. գոլէճներէն պիտի չօգտուին , ի՞նչ պէտք կայ ուրեմն այդ գոլէճներուն : Արդարեւ Աւետ. եկեղեցիներուն մէկ դժուարութիւնն է հոգևոր կեանքի խնդիրը : Բայց անոնց մէկ դժուարութիւնն ալ իրենց մէջ բարձր դաստիարակութիւն ընդունած , այսինքն գոլէճական կրթութիւն ստացած , անդամներուն չգոյութիւնն է : Արդարեւ երբեմն կրնայ յիշուիլ այսպիսի անձերու ալ բանի մը չգալը , և նոյն իսկ դժուարութիւն ըլլալը եկեղեցական իրերու մէջ . և սակայն ասոնք չեն կրնար իջեցնել բարձր կըր-

թութեան արժէքը : Եթէ Պրուսայի եկեղեցին կ'ուզէ որ ապագային մէջ եկեղեցական իրերը պատշաճօրէն ընթանան , այժմէն պէտք է որ իրենց մէջէն դեռահասակ աղջիկներ և տղաք ղրկեն բարձր դպրոցներ : Թող չտարակուսին թէ , եթէ անփոյթ գտնուին , եկեղեցիները պիտի վնասուին :

Պաշտասարեան Որբանոցն ալ ըստ առաջնոյն կը շարունակէ իր օգտակար ծառայութիւնը : Այն կիրակին երբ հոն կը գտնուէինք , բոլոր աշակերտուհիները հոգևոր պաշտամունքի ներկայ գտնուեցան և հաճելի երգ մը երգելով ներկայ գտնուողները ուրախացուցին :

Այս տարի Պրուսայի մէջ մետաքսի բերքը շատ գոհացուցիչ չէ , ուստի շատեր վնասի ենթարկուած են :

Յ. Գ. Գ.

ՃՏՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆՍԱՐՄՈՒԹԻՒՆ Անցեալ չարթու Աւետ. Բէրի արտաքին լուրերուն մէջ Տարուինի վրայ տրուած լուր մը շատ ուշագրաւ էր : Տարուին կենդանական աշխարհին նայելով 1838ին հայեցողութիւն մը , այսինքն Տարբանահանութիւնն անունով ծանօթ գաղափարին հիմը կազմող օրէնքները , կը գտնէ : Թէև ինք վստահ էր թէ այս հայեցողութիւնը բնական զիտութիւններու չըջանակին մէջ մեծ փոփոխութիւն , յեղաշրջութիւն պիտի յարուցանէր և իր անունը պիտի անմահացնէր զիտականներուն մէջ , և իր բարեկամները կրկին և կրկին յանձնարարեցին իրեն հրատարակել այդ հայեցողութիւնը , ինք չուզեց զայն հրատարակել մինչև որ անոր ողջմտութեանն ու ճշմարտութեանը ապահով չըլլար կատարելագէտ , և անոր ի նպաստ և ընդդէմ յառաջ բերուելու բոլոր փաստերը չհետազօտէր , չքննէր , չուզելով աշխարհի առջև խակ խորհուրդ մը ներկայացնել , 20 տարի շարունակ այդ խնդրով զբաղած է : Այդ ժամանակամիջոցին մէջ ուրիշներ կրնային յափշտակել իր վարձքը : Ինչպէս որ 1856ին , իր այս քննութեան սկսելէն 18 տարի ետքը , Ուալէս , առանց անոր հետազօտութիւններուն վրայով բան մը լսած ըլլալու , ճիշդ միւսնոյն հայեցողութիւնը գտաւ , և եթէ Ուալէս քիչ մը անխիղճ ըլլար , Տարուինէ առաջ իր հայեցողութիւնը հոչակելով Տարուինի տեղ ինք կը գրաւէր անմահութեան գիրքը : Բայց Տարուին չազդուեցաւ այս մտածումներէն : Որովհետեւ ինք աշխարհի պիտի հոչակէր մեծ ճշմարտութեան մը , զգաց թէ պէտք էր որ ճշմարտութեան հաւատարիմ գտնուէր : Փոքր բան չէր 20 տարի շարունակ անձնուրացութեամբ կեանքը նուիրել

դէպքեր հետազօտելու : Տարուին հուսկ ուրեմն երբ որոշեց իր հայեցողութիւնը հռչակել աշխարհի , ճշմարտութեան հանդէպ իր հաւատարմութիւնը ուրիշ կերպով մըն ալ հաստատեց : Գիտնալով իսկ թէ իր հրատարակելու հայեցողութեան թշնամիները յոյժ բազմաթիւ պիտի ըլլային , իր հայեցողութեան նպատակը իրողութիւններով և զայն ապացուցանող փաստերով մէկտեղ այդ հայեցողութեան աննպաստ եղելութիւնները և անոնց դէմ միտքն եկած առարկութիւններն ալ նոյն աստիճան անկողմնակալութեամբ թուարկեց : Ճշմարտութեան այն աստիճան հաւատարիմ էր որ ոչ թէ իր շահուն և պատուին՝ այլ միայն ճշմարտութեան և կատարեալ ճշմարտութեան ի յայտ գալուն համար փոյթ կ'ընէր : Այս կողմէ Տարուին խորհողներու աշխարհին մէջ հաղուագիւտ անձերէն մին է :

Տարուինէ ետքը Բնութեան և կեանքի օրէնքները հետազօտող ոչ սակաւ գիտնականներ նոր նոր հայեցողութիւններով լեցուցին աշխարհը , բայց որովհետև անոնց շատը իրենց խելքին փչած գաղափարները ածապարանքով հրատարակեցին , լոկ որպէս զի իրենց անունը յիշուէր խորհողներու աշխարհին մէջ , կարող չեղան բարեօք ծառայութիւն մատուցանել ճշմարտութեան յառաջդիմութեան :

Հասարակ կեանքի գործերու մէջ ալ մարդիկ միեւնոյն սխալանքին մէջ կ'իյնան : Մեր միտքը եկող գաղափարները կը հրատարակենք , ետեք առջեւ չխորհելով : Մանաւանդ մարդոց նկարագրին և պատուին հետ առնչութիւն ունեցող խնդիրներու մէջ կը հրատարակենք մեր գաղափարները իրաւացի պատճառներ ունենալով կամ ոչ : Եւ խնդրոյ առարկայ եղող նիւթերուն նկատմամբ կողմնակցութեամբ վճիռներ կ'արձակենք իբր թէ հակառակ կողմը երբեք իրաւունք չունի և ճշմարտութիւնը մենք կը տեսնենք միայն : Մտային ուղղութեան այս բացակայութիւնը մեր մէջ ամէնէն աւելի ընդհանրացած և մեր յառաջդիմութեան ամէնէն աւելի խոչընդոտ եղող պակասութիւնն է : Ճշմարտութեան հանդէպ անհաւատարմութիւն կը ցուցնեն մանուկներ իրենց խաղերուն մէջ , աշակերտներ իրենց դասերուն մէջ , մարդիկ իրենց առևտուրին և արհեստին մէջ , կիներ իրենց դրացիներուն նկատմամբ խօսակցութեան մէջ , տան մէջ , շուկային մէջ , եկեղեցւոյ մէջ , լրագրիներուն մէջ , միով բանիւ՝ ամէն պարագայի մէջ և ամէն տեղ ճշմարտութեան հանդէպ անհաւատարմութիւն կը տեսնուի :

Արդ , Տարուինի այս օրինակէն կրնանք աղէկ դաս մը առնել : Այնպէս որ , եթէ ուղենք յառաջդիմել գիտութեանց շրջանակին մէջ և մեր յաջողութիւնը ապահովել վաճառականութեան , առևտուրի և արհեստի շրջանակներուն մէջ , պարտիմք ջանալ որ ճշմարտութիւնը ամէն կողմէ քննենք և անկողմնասիրաբար հաղորդենք : Եւ եթէ կ'ուզենք տուներու մէջ և եկեղեցիներու մէջ կոիւններու և անհամաձայնութեանց առաջը առնել , պարտիմք հոգ տանիլ որ ճշմարտութիւնը ըստ կարի կատարելապէս քննենք և անկողմնասիրաբար հաղորդենք 3. Գ. Գ.

Ի ՆՁՈՒ ՎԵՐԸ ՆՏՐՈՒԻԻԼ ՁՈՒ Շատեր կը կարծեն 26ր ՄՐ. ԲՈՋԵՎԷԼԹ թէ Նախագահ Բոզէվէթ վերջնորուիլ չուզեր զգայական այնպիսի պատճառներով որոնք Ուաշինկթընի և Ճէֆըրսոնի վրայ ազդեցին նմանօրինակ պարագաներու տակ , և թէ ուստի բուն գործնականութեան այս օրերուն մէջ անյաղթելի չեն համարուիր անոր առարկութիւնները : Բայց նշանաւոր օրագրող մը , Ճէյմս Բրիլմըն , ուշագրաւ յօդուածով մը այս տպաւորութիւնը կ'ուղղէ՝ ցոյց տալով թէ «Մր. Բոզէվէթի մերժումը լաւ մտածուած խորհրդի մը մաս կը կազմէ խոշոր ընկերակցութիւններ Կառավարութեան իշխանութեան ենթարկելու իր մեծ պայքարին մէջ :» Քաղաքագիտութիւնը իր ամենագործնական ձևին մէջ առաջնորդած է զայն երրորդ անգամ չընդունիլ նախագահութեան պատիւը և պատասխանատուութիւնը : Ան իր պատմական պայքարը չսկսած յըստակ նախատեսեց թէ կարգ մը զօրեղ կազմակերպութիւններու միաբանական և բուն ընդդիմութեան պիտի բախի : Կատարելապէս գիտէր թէ իր պաշտօնական բարձր գիւղը պիտի չբաւէ իրեն յաղթութիւն տալ : Գործակցութեան պիտի կարօտի : Ըմբռնեց թէ պիտի չլրնայ միայնակ զիմադրել յայտնի և անյայտ ոյժերուն գործնք Ուոլ Սթրիթ (Միաց. Նահանգներու դրամական հղօրագոյն հաստատութիւններուն կեդրոնը) և յարակից շահեր իր դէմ պիտի հանէին : Պարտի իր կողմն ունենալ Ամերիկեան ժողովրդին ստուար մեծամասնութիւնը , ապա թէ ոչ՝ օրէնք չյարգողներու դէմ ամէն ճակատամարտ պիտի կորսնցնէ , իսկ ինք ողորմելի արարած մը պիտի ըլլայ կամ առ առաւելն անօգուտ դատի մը ձախողած ջատագով : Որոշ տեսաւ թէ «պարտի հետազօտել , քօղամերկել և հրապարակաւ պախարակել հարուստ մարդոց և կազմակերպութիւններու ոճիրները այնպիսի բառերով , որոնց

ի տես յանցաւորները ու անոնց բարեկամները ռամկուծեան ջատագովներուն դասակից պիտի ընէին զինք:» Շատ անհրաժեշտ է որ Ուոլ Սթրիթ չչփոթէ հանրութեան միտքը և չյաջողի զայն դասել այնպիսիներու հետ որոնց անփոյթ սովորութիւնն է միլիոնատէրերու և հարստութեան դէմ խրոխտալ քուէ կորզելու և պաշտօնի հասնելու համար: Ուստի Մր. Բոզէվէլթ որոշեց թէ իր գործը չազակրատներու գործէն զանազանելու համար պարտի ժողովրդին հասկցնել թէ ինք երկրին դրամական գործերը կանոնաւորել և օրինազանց դրամատէրներու խորամանկութեան և զօրութեան դէմ օրէնքը գործադրել կ'աշխատի քարձրագոյն շարժառիթներով վառուած և ոչ թէ պաշտօնի տենչով: Զգաց թէ պէտք է համոզել մշակը, գրագիրը, գործաւորը, երկաթուղիի պաշտօնեան ու խանութպանը թէ իր աշխարհավարութիւնը, որ է ահաւոր պայքար մը իր վարչութեան և իր թշնամիներուն միջև, երբեք կապակցութիւն չունի իր անձնական շահերուն հետ: Ահա համառօտիւ այն նկատումները, որոնք Մր. Բոզէվէլթի ծանուցանել տուին իր վերջին ընտրութիւնէն անմիջապէս ետեւ թէ պաշտօնավարութեան չըջանին լրանալուն պիտի չհաւանի վերջնորոշիլ, եթէ այդպիսի փորձ ըլլայ: Եթէ այդ ծանուցումը ընտրութիւնէն առաջ ընէր, ժողովրդէն չնորհ և աւելի քուէ ստանալու փորձ մը պիտի համարուէր: Երբ սակայն ընտրութիւնէն ետքը ծանոյց թէ քառամեայ չըջանին վերջը վերջնապէս պիտի հրաժարի, զեղծ կուսակցապետներու համար զեկոյց մը եղաւ այդ թէ իրենց ընդդիմութիւնէն պիտի չազդուի իր ընթացքը, միւս կողմէ ժողովրդին հաւատօք մը ընծայուեցաւ թէ իրենց բոլորանուէր աջակցութիւնը երկրին պիտի ծառայէ և ոչ երբեք անոր անձնական հարստութեան: Քաղաքագիտական սոյն գործողութեամբ Նախագահ Բոզէվէլթ երկրին հանրային կարծիքին բովանդակ ոյժը կեդրոնացուց Քոնկրէսին վրայ և ձեռք բերաւ օրէնսդրական այն աջակցութիւնը որու կը կարօտէր: գործադրելու համար մաքուր ուսեստի, երկաթուղիի, անտառներու բարենորոգումները և ուրիշ զանազան բաներ որոնք նշանաւոր հանդիսացուցին անոր պաշտօնավարութիւնը:

Կը հարցուի սակայն թէ, քանի որ Մր. Բոզէվէլթ հիմա Ամերիկեան ժողովրդին վստահութիւնը չահած է, ինչո՞ւ չչարունակէ ի գործ դնել իր հեռատեսական ծրագիրները: Ասոր սապէս կը պատասխանէ Մր. Քրիմըն. «Երկու տարի շատ ճիգ թափուեցաւ Նախագահն ստիպելու համար որ

վերստին քննէ այլեւս նախագահական պաշտօն չստանձնելու իր խոստումը: Սակայն միշտ մեծեց ունէ կարեւորութիւն ընծայել վերջնորոշութեան այդ խնդրին: Իր միակ գաղափարն է, քանի որ դեռ ժամանակ ունի, բոլոր իր ազդեցութիւնը բանեցնել երկրին համոզելու համար որ իր վարչութեան ձեռամբ սկսուած գործը յառաջ տանի և ունէ յետաշրջութեան տեղի չտայ: Դարձեալ, Մր. Բոզէվէլթ կը կարծէ թէ մարդիկ իր մեծ գործին շարունակումը կ'ուզեն, և թէ սակայն իր անձէն ձանձրացած են: Ասոր համար Մր. Բոզէվէլթ կ'ուզէ Պատերազմական նախարարը, Մր. Թէֆթ, նախագահական աթոռը բարձրացած տեսնել, ուր ան պիտի կրնայ ժողովրդին վստահութիւնը չահիլ և արդէն սկսուած գործը շարունակել ամուր ձեռքով:

ՊԱՏԿԱՌԱՆՔ Քանի մը ամիս առաջ թղթակից մը հարցուց թէ երկրպագուներու համար ուղիղ է կօչիկով Աստուծոյ տունը մտնել Արեւելքի անյիշատակ ժամանակներէ մնացած սովորութեան հակառակ: Քաջածանօթ իրողութիւն է թէ ըստ արեւելեան սովորութեան յարգանքի բարձրագոյն եղանակն է փողոցի մէջ գործածուած կօչիկները ոտքէ հանել ոչ միայն Աստուծոյ տունը, այլև մարդոց ամէնէն խոնարհ բնակարանները մտնելու ժամանակ, և իրբեւ աւանդական սովորութիւն դեռ բաւական զօրաւոր կը մնայ և համակերպում կը օրհանջէ բազմաթիւ պարագաներու մէջ: Յարգանքի նշան է այն և ազգային սովորութիւններու հետ այնքան տարրացած որ մարդոց մեծ զանգուածին համար ճշմարտապէս կրօնական կարեւորութիւն մը ունի: Սբ. Գրոց համաձայն ալ կարծես տեղի կայ ենթադրելու թէ յարգանք ցուցնելու այս կերպը կրօնական պարտականութիւն է: Կը յիշենք այրող մորենիին մէջէն Մովսէսի ուղղուած խօսքը. «Կօչիկներդ հանէ քու ոտքերէդ, ինչո՞ւ որ ան տեղը՝ որուն վրայ կայնիր ես, սուրբ երկիր է:» Կը խորհինք թէ Մովսէս այս անգամ յանդիմանութիւն չլսեց սուրբ հոգի վրայ կօչիկով կոխելուն համար, այլ լսեց թէ տեղը որու վրայ կայնիր էր՝ սուրբ էր, և հետեւապէս օրուան սովորութեան համաձայն իր առաջին մտածումը պիտի ըլլար իր կօչիկները հանել: Կը հարցուի թէ Քրիստոնեայ եկեղեցիի մը դրան առջև կօչիկներ հանելը կրօնական գործ է: Կը պարտաւորինք Ոչ պատասխանել: Եթէ կրօնական գործ ըլլար, պարտաւորիչ պիտի ըլլար ամէն տեղ ուր Քրիստոնեաներ երկրպագութիւն կ'ընեն:

Արևմտեան երկիրներու մէջ ազօթատուն մտնելու ժամանակ կօշիկ հանել տալու ուէ՛ փորձ ոչ միայն անօգուտ պիտի ըլլայ, այլև քննադատութեան և ծիծաղի առիթ պիտի տայ: Բայց աստի, այն երկիրներուն կամ սահմաններուն մէջ ուր արեւելք և արևմուտք իրար կը խառնուին՝ պարտաւոր ենք ըսել թէ՛ յարգանք յայտնելու համար կօշիկ հանելու սովորութիւնը ջնջուած է՝ այն համեմատութեամբ, որով արևմուտք ազդեցութիւն գործած է հագուստի և նիստուկացի վրայ: Եթէ ուրեմն պատրաստ ենք կօշիկ հանելու սովորութիւնը նկատել լոկ իբրև պատկառելի սովորութիւն մը որ հիմնովին բարի գաղափարէ մը ծագում առած է, կըրնանք օգտակար թելադրութիւններ ընդունիլ այդ իրողութիւնէն: Արմատական այդ գաղափարը մաքրութիւն էր անտարակոյս: Անպատկառութիւն էր պատուաւոր անձի մը ներկայանալ անկարգ հագուստով և մանաւանդ փողոցի աղտեղութեան և ճամբորդութեան արատներ կրող կօշիկներով: Այս գաղափարը վայելչապէս կիրառուեցաւ Աստուծոյ ներկայութեամբ սրբուած տեղ մը մտնող անձին նկատմամբ, և աւանդական բաներու սիրահար արեւելեան հաստատամտութեամբ պահուեցաւ այս սովորութիւնը և ոմանց մաքին մէջ գէթ տարած կապակցութիւն մը ունի Աստուծոյ տան իրական պաշտամունքին հետ: Արդարև, ինչպէս կը թելադրէ մեր թղթակիցը, անհատներ և նոյն իսկ ժողովուրդներ սկսած են լքանել այս սովորութիւնը:

Կը խոստովանինք թէ՛ այդ փոփոխութեան համար կը ցաւինք երկու պատճառով: Մին է մեր սա համոզումը թէ՛ բարոյական հին մտաւոր պարի մը վրայ հիմնուած հին սովորութիւն մը յանկարծ ջնջելով՝ այն սովորութիւնէն աւելի թանկազին բան մը կը գոհուի: Շատ կը տարակուսինք որ աղմկայարոյց և աղմաթաթալ կօշիկներով եկեղեցի մտնող երիտասարդը իր կուրծքին մէջ պատկառանքի այն նոյն զգացումն ունի, զոր ունի անոր հայրը որ կօշիկները դրան մէջ կը հանէ և ապա կ'երթայ իր տեղը կը նստի երկրպագուներուն մէջտեղ: Թերևս այս փոփոխութեան պատճառը սա չէ բոլորովին թէ՛ երիտասարդը չուզեր առանց կօշիկի մտնել եկեղեցին: Ոչ, հաւանօրէն ոչ: Այլ սա է որ զինք իր հայրերուն կրօնքին հետ կապող բազմաթիւ թելեր կտրուած են, և ողբալի արդիւնքն եղած է կրօնական բաներու և սուրբ տեղերու հանդէպ յարգանքի անզարմանելի կորուստ: Եթէ Աստուծոյ երկրպագութեան նուիրուած եկեղեցիին հանդէպ մարդուս

յարգանքը նուազած չէ ուէ՛ փոփոխութիւններով զորոնք ինք յարմար կը դատէ իր արտաքին անձին վրայ ընդունիլ, այն ժամանակ առարկութիւն մը չունինք, հարկաւ պայմանով որ այն փոփոխութիւնները մաքրութեան և ընտիր ճաշակի դէմ չըլլան: Սակայն ընդհանրապէս արամադիր ենք գովել այնպիսի մարդիկ որոնք արագ փոփոխութիւն չեն մտածանք բարոյագիտական ծագում ունեցող բաներու մէջ: Առանց կօշիկ կամ արտակօշիկ հանելու եկեղեցի մտնողներու յարաճուն թիւին համար մեր ցաւելուն երկրորդ պատճառը սա է որ այդ սովորութիւնը վայելչութեան և մաքրութեան սովորական գաղափարներուն անհամաձայն է՝ այնպիսի քաղաքներու մէջ, ուր հաստատուն մայթեր դեռ գոյութիւն չունին և ոտնամաններու բացարձակ մաքրութիւն անհնարին է: Յաճախ կրկնուող սա առածը թէ մաքրութիւնը կարգաւ աստուածապաշտութիւնէ ետքը կու գայ՝ չառ լաւ կը պատշաճի այս խնդրին:

Հ. Մ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔ

Երբ տարիներ յետոյ յիշողութիւնը վերստին յածի այն շաւղին վրայ որմէ անցած էք, կ'ըսէ մէկը, պիտի ուրախանաք որ կեցած ու խօսած էք ամէն բարեկամներու որոնց պատահեցաք և ուրախացուցած էք զանոնք ձեր այդ խօսակցութեամբ: Պիտի ուրախանաք որ սիրով կը կատարէիք կեանքի ամէնօրեայ փոքր պարտականութիւնները և ըստ կարի լաւագոյն կերպով կը ծառայէիք երկրաւոր այս խոնարհ կեանքին մէջ: Պիտի ուրախանաք որ մարդիկ միշտ կ'ըսէին ձեզի համար. «Գիտեմ թէ վստահելի է ան, պողպատի պէս հաւատարիմ»: Պիտի ուրախանաք որ անձրևային օրեր եղան երբեմն ձեր կեանքին մէջ: Եթէ անձրև չըլլար, աղբիւրները կը ցամքէին, օգը կը լեցուէր թուրաւոր գոլորչներով և կեանքը վերջ կը գտնէր: Պիտի ուրախանաք որ ամէն օր զգուշութեամբ և ազօթքով մաս մը կարդացիք Խօսքէն զոր Աստուած ուղղած է իր սիրելիներուն: Պիտի ուրախանաք որ ձեր ականջները ամուր գոցեցիք ամէն չար բաներու դէմ զորոնք իրարու վրայ կը խօսէին մարդիկ, և ձեր բոլոր կարողութեամբ ջանացիք կասեցնել վշտացուցիչ խօսքեր: Պիտի ուրախանաք որ Ժպիտներ բերիք մարդոց և ոչ ախրութիւն: Պիտի ուրախանաք որ սիրով տարիք ամէն զօնդակ բաներու, միշտ լաւագոյն օգտին ծառայեցնելով զանոնք:

Միշտ այն բաներէն որոնց համար փառք կու տամ ևս ամէն օր՝ այն բաժինն է զոր ունիմ այս

աշխարհի մէջ,» ըսաւ իմաստուն և բազմադրազ կին մը : «Փառք կու տամ որ ձեռքերս լեցուն են» Լեցուն ձեռքի և լեցուն օրուան բարիքը երբեմն չենք գնահատեր մինչև որ հիւանդութիւն կամ դժբախտութիւն մեզ չստիպեն պահ մը մեկուսանալ, մինչ եռանդուն, օգտակար աշխատողներու թափօրը կ'անցնի կ'երթայ առանց մեզի : Կենսական դեր մը այս աշխարհի վրայ ուր կ'ապրինք, աշխատութեան համար գլուխ մը և ձեռք մը, աշխարհի պէտքերուն, ուրախութիւններուն և բեռներուն համար զգայուն սիրտ մը և անոր յապագային համար հաւատք, ահա լաւագոյն պարգևները՝ որոնց կրնանք տիրանալ առողջ և երջանիկ օրերու համար :

ԿԱՆՈՒՍ եկեղեցի դնա, կ'ըսէ եպիսկոպոս Վինսընթ : Ոչ միայն ճշտապահ եղիր, այլ և նստարանիդ վրայ գտնուէ պաշտամունքի սկզբնաւորութենէն առաջ : Այն ժամանակ ուրիշ երկրպագուներ պիտի չխռովես : Գնա երկիւղածութեան ոգիով : Ծամբան մտածէ թէ ո՛ւր կ'երթաս : Թեթեալարոյցութենէ և աշխարհիկ նիւթերու վրայ խօսակցութենէ զգուշացիր : Եկեղեցի մտնելէդ առաջ կամ մտնելու ժամանակ լռիկ աղօթէ և Սուրբ Հոգւոյն ազդեցութիւնը հայցէ : Երբ կը նստիս տեղդ, երկիւղածութեամբ խոնարհէ գլուխդ և աղօթէ քեզի և բոլոր միւսներուն համար որոնք տաճարը կը մտնեն երկրպագութեան համար : Հաստատ որոշէ չտածել խորհուրդ մը, չսեւեռել աչքերդ բանի մը վրայ և չըսել խօսք մը, որ կրնայ միտքդ հեռացնել այն սուրբ նպատակէն որու համար տաճարը եկած ես : Երբ պաշտօնեան բեմը ելլէ, ջերմ բայց լուռ աղօթք մը ըրէ անոր համար : Բոլոր պաշտամունքին մասնակցէ իրականապէս իբրեւ ունկնդիր և իբրեւ երկրպագու : Երբ պաշտամունքը աւարտի, լռիկ աղօթքէ մը ետքը զուարթութեամբ ու սիրով ողջունէ ամէն այն անձերը որոնց կը պատահիս, յիշելով թէ Քրիստոնէական ընկերակցութիւնը Քրիստոնէական երկրպագութեան մաս կը կազմէ :

ՄԱՅՐԱԿԱՆ ազդեցութիւնը իմ կարծիքովս քիչ մը կը սահմանափակուի իր միջավայրով : Անաստուած ամուսին մը անտարակոյս շատ ձախող ազդեցութիւն կը գործէ տղայոց վրայ, մինչև իսկ մայրական վարչութեան հանդէպ յարգանքի բացակայութեան ստուեր մը կը թողու : Տղաքը հայրը կը համարին ընտանիքին գլուխը : Մանաւանդ մանչերը հայրը իրենց օրինակ կ'ընեն շատ բաներու մէջ : Հետեւապէս մայրը կարող է բոլորովին հակադրուել դայս : Եւ սակայն մեր Քրիս-

տոնէական քաղաքակրթութեան բուն կեդրոնը տունն է և տան կեդրոնն ալ մայրը : Ուրեմն մօր պատասխանատուութիւնը ամբողջովին կը ծանրանայ անոր առ Աստուած հաւատքին վրայ, ոչ միայն որպէս զի Աստուածային օգնութիւն ստանայ իր տղաքը մեծցնելու համար, այլ և իր ամուսնին ազդելու համար : Մեծագոյն քարոզները հռչակաւոր բեմերու վրայ չեն խօսուիր, այլ ընտանեկան անշուշտ յարկերու մէջ քարեպաշտ Քրիստոնեայ մայրերու առօրեայ կեանքին միջոցով : Եթէ մայրեր կ'ուզեն որ իրենց տղաքը փրկուին հոգեւորապէս և մեծնան ու Քրիստոնեայ այրեր ու կիներ ըլլան, լաւագոյն և ապահովագոյն կերպն է բուն սկիզբէն սկսիլ : Սբ. Գիւրքը կ'ըսէ մեզի. «Կրթէ մանուկը իր ճամբան սկսած ատենը, որպէս զի իր ծերութեան ատենն ալ անկէ չխտորի» Մայրերու համար լաւ պիտի ըլլայ իրենց զաւակները դիտելու միջոցին խորհիլ թէ այն պզտիկ ձեռքերը դեռ պիտի կրթուին աշխարհի օրհնութիւն կամ անէծք բերելու համար, և թէ իրենց օրինակը մեծ ազդեցութիւն պիտի ունենայ վախճանին վրայ : Վասն զի ինչ որ է ցանուածը, նոյնը պիտի ըլլայ քաղուածը : Եթէ ծնողները չփրկուին հոգեւորապէս մինչև որ տղաքը մեծնան, իրենց կեանքի մեծ պատեհութիւնը թրած պիտի ըլլայ : Տղայոց մէջ ցանուած անկրօնութեան սերմերը դեռազօր կ'ըլլան : Տէ՛ւն Սաբա Սէնն

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ԷՏԻՍԸՆԻ ՄԱՅՐԸ

«ՄԱՅՐ» էր զիս մարդ ընողը : Համակ գութ ու գորով էր ան ինծի հանդէպ և մեծ վստահութիւն ունէր իմ վրաս : Կ'զգայի թէ մէկն ունէի որու համար պարտիմ ապրել և զոր վշտացընելու և յուսախօսք ընելու չեմ,» ըսաւ Էտիսըն Նիւ Եորքի Ուէլս լրագրին խմբագիրներէն մէկուն : Մր. Ճոնս, Թոմըս Ալվէ Էտիսըն անուն գործին մէջ, կ'ըսէ թէ բոլոր ճանչցողները կը գնահատէին այդ կնոջ բարութիւնը :

«Երկար ժամանակ չվայելեցի ես մօրս խնամքը,» շարունակեց Էտիսըն, «բայց մայրս իր կենդանութեան միջոցին ազդեցութիւն մը գործեց իմ վրաս որ տակաւին կը տեսէ : Մանկութեանս մէջ իրմէ ընդունած հրահանգութեանս բարդ ազդեցութիւնը բնաւ չեմ կրնար մոռնալ : Եթէ ան իմ վրաս վստահութիւն և հաւատք չցուցնէր փորձառութեանս մէկ փոքրիկ ճղնաժամուն մէջ, ամենայն հաւանականութեամբ հնարիչ մը պիտի չլայ լայն բնաւ : Միշտ անիոյթ էի տղայութեանս մի-

ջոցին : Եւ եթէ մայրս մտային տարբեր կազմ մը ունենար , հաւանօրէն գէշ պիտի ըլլար վիճակս : Սակայն անոր հաստատամտութիւնը , քաղցրութիւնը և բարութիւնը զիս ուղիղ ճամբու մէջ պահող մեծ զօրութիւն եղան : Կը յիշեմ թէ դպրոցին մէջ երբեք չէի կրնար յառաջ երթալ : Պատճառը չեմ գիտեր , բայց միշտ կարգին մէջ յետինը կ'ըլլայի : Միշտ կը խորհէի թէ ուսուցիչներս ինծի չէին համակրեր , և թէ հաջորդ զիս տխմար կը կարծէր : Վերջապէս քիչ մնաց որ համոզուէր թէ իրօք անպիտան ապուշ մը պիտի ըլլամ : Մայրս միշտ ազնիւ , միշտ կարեկիրց էր ինծի , և բնաւ սխալ չէր հասկնար կամ սխալ չէր դատեր զիս կամ արարքներս : Բայց կը վախճայի անոր պատմել դպրոցական բոլոր գծաւարութիւններս , որ չըլլայ թէ ինք ալ իմ վրայէս վերցնէր իր վստահութիւնը : Օր մը լսեցի որ ուսուցիչս վերատեսչին կ'ըսէր թէ ես բթամիտ , չըլլալոց եմ և ուստի չարժեք որ այլևս զըպրօցին մէջ պահուիմ : Այնչափ վիրաւորուեցայ այս վերջին հարուածէն որ սկսայ լալ , տուն գացի և ամէն բան պատմեցի մօրս : Այն ժամանակ հասկցայ թէ ինչ աղէկ բան է մայրը : Իմ ջերմ պաշտպանս եղաւ ան : Մայրական սէրը գրգռուեցաւ , մայրական հպարտութիւնը վիրաւորուեցաւ : Զիս դպրոց վերստին տարաւ և բարկութեամբ ըսաւ ուսուցչիս թէ չգիտեր ինչ կը խօսի , թէ ես աւելի խելացի եմ քան ան , և ասոր նման շատ խօսքեր : Արդարեւ տղայ մը այսչափ խանդավառ ջատագով մը չկրնար ունենալ : Անմիջապէս միտքս դրի արժանի ըլլալ այս գովեստին և ցոյց տալ թէ մայրս ի դուր վստահած չէր ինծի :

ՄԻՒՍ ԿՈՂՄՐ

«ՇԱԽԱՐՇ միշտ կոկիկ է» ըսաւ անոր գեղանի դրացուհին . «վզնոցը և թեւոցները միշտ մաքուր են և հագուստը միշտ կազապարէնոր հանուածի կը նմանի : Զեռքերը գեղեցկապէս խնամուած են և եղունգներն իսկ յղկուած : Շաւարչ միշտ ընտիր մաքրասիրութեան տպաւորութիւնը կը գործէ տեսողին վրայ , այնպէս չէ :» «Ես միւս կողմը կը տեսնեմ ,» ըսաւ օրիորդին եղբայրը , Արգամ . «Շաւարչ բնաւ չցուցներ զայն իր բարեկամութիւններուն : Բնաւ պէտք չունի ձեր առջև պիղծ լեզու գործածելու : Բայց դնա անոր գործատեղին . հոն կը ցուցնէ ինքզինք երբ բարկանայ , բան մը որ շատ կը պատահի : Սարսափելի է ոճը որով կը խօսի իր քովի մանչուն : Շաւարչ կրնայ մաքրասէր ըլլալ իր օձիքին , թեւոցներուն , ևն . նկատմամբ , բայց այն երիտասարդներէն չէ

զորոնք կ'ուղեմ ես քրոջս քով տեսնել : Ահա ասոր համար կը պատմեմ քեզի ճշմարտութիւնը :»

Շաւարչի մաքրասիրութեան տեսակը ցաւալի կերպով ընդհանուր է : Երիտասարդներ կան որոնք գործի չեն երթար բիծ մը կրող չապիկով կամ միայն մէկ օր գործածուած օձիքով : Սակայն ամէն օր բծաւոր միտք կը կրեն ատանց երբեք զայն մաքրել աշխատելու : Մարմնական մաքրութեան և մարմնական ոյժի համար արդի շատ երիտասարդներ ջանք և զոհողութիւն չեն լնայեր ամէն օր : Կամքի ոյժ պէտք է ամէնօրեայ պաղ լոգանքի և ըմբռնական վարժութեան յատուկ ուստեստի սովորելու համար : Բաւական խնայողութիւն և զոհողութիւն հարկ է ստէպ վայելչապէս հագուելու կարենալու համար : Այս բաները սակայն յանձն կ'առնեն անհամար երիտասարդներ : Իսկ երբ գէշ ունակութիւն մը լքանելու համար կամքի ոյժ կը պահանջուի , կամ Բրիտանոնական նուիրատուութեան համար խնայողութիւն ու զոհողութիւն , կ'ընկրկին անմիջապէս : Բոլոր ճիշդ և բոլոր բարի արդիւնքը արտաքին կողմն է : Իսկ միւս կողմը , մի հարցնէք : Որչափ քիչ խօսուի անոր վրայ , այնչափ աւելի լաւ է : Բայց ո՞րն է վերջապէս կարեւոր կողմը :

ԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹ ԾԱԽԵԼՈՒ ՄԵՔԵՆԱՅ

Մօտերս Ամերիկեան թղթատարական պաշտօնէութիւնները քննած են զբողոքաւորութիւն ծախելու զանազան մեքենաներ , և իբրեւ փորձ երեք այսպիսի մեքենայ գրած են Նիւ Եորքի թղթատան մէջ : Այս մեքենաներէն մէկը կը ծախէ մէկ , մէկը երկու և մէկը հինգ սէնթնոց գրողաթուղթ : Մին գծաւարութիւններէն , որոնց դէմ պէտք է մաքառիլ և որոնք սեպհական են Միաց. Նահանգներուն , սա է որ մինչ այսօրինակ մեքենաներու միջոցաւ եղած վաճառումներուն մեծ մասը ի հարկէ երկու սէնթնոց գրողաթուղթով կը կատարուի , երկու սէնթնոց ստակ չկայ չըմբռնութեան մէջ : Ուստի , երկու սէնթնոց գրողաթուղթի մեքենաները այնպէս մը կարգադրուելու են , որ չտան գրողաթուղթ մինչև որ մէկնոց երկու գրողաթուղթ մտցուին մեքենային ճեղքուածին մէջ : Այս մեքենային յօրինուածութիւնը շատ նման է մէկ սէնթնոցի և հինգ սէնթնոցի մեքենաներուն , բայց ի քանի մը մանրամասնութիւններէ որոնք ի ստորեւ կը բացատրուին : Բոլոր մեքենաներն ալ ինքնադործ են գլխովին : Պէտք չունին լարուելու , և կոթեր չկան գործողութեան համար : Մարդ

պէտք է որ լոկ խոթէ ստակը կամ ստակները և դրոշմաթուղթը դուրս կու գայ ճեղքուածէն: Անկարելի է խոթել ուղղուած դրամէն խոշոր դրամ. և եթէ արկածով կամ յատուկ դիտմամբ աւելի փոքր դրամ մը խոթուի, մեքենան ինքնաբերաբար կը մերժէ զայն: Եթէ դրամը պահանջուած ծանրութիւնը չունենայ, չկրնար գործել տալ մեքենային: Այս կերպով առաջը կ'առնուի խարդախութեան:

Դրոշմաթուղթերը չարուած են երկար չերտի մը ձևով, որ կը փաթթուի պղինձ գլանի մը վրայ: Դրոշմաթուղթերուն գալարուածը կը դրուի հակառակ տաշտի մը մէջ, և չերտին ծայրը թմբուկի մը վրայէն դրոշմաթուղթին յատուկ ճեղքուածը կ'անցնի: Թմբուկը կը ձևանայ գնդասեղանի կամ ալոսներէ, որոնք կը մտնեն դրոշմաթուղթերուն ծակաթիւներուն մէջ: Երբ դրամ մը կը խոթուի մեքենային ճեղքուածին մէջ, մեքենային գազաթի ծանրութիւնը վեր կ'առնէ: Այս ծանրութիւնը կը գործէ կեռաւոր մեքենականութեան մը միջոցաւ, պրկում յառաջ կը բերէ թմբուկին վրայ, բայց վերջինը կերպով մը կ'արգելուի թաւալելէ: Ստակը սահեցուցիչի մը վրայէ անցնելէն ետքը վար կ'իջնայ, և ատամնաւոր անիւին բազուկին կը զարնուի և կ'ազատէ թմբուկը և անոր թոյլ կու տայ դառնալ և դուրս ցցել դրոշմաթուղթ մը ճեղքուածէն: Դրոշմաթուղթը չանջատուիր չերտէն, այլ պէտք է որ կտրուի հանուի: Դուրս կը ցցուի դրոշմաթուղթին պատկանեալ ճեղքուածէն այնպիսի անկիւնով մը որ անկարելի է քաշել կամ փրցնել մէկ անգամուսն մէկէ աւելի դրոշմաթուղթ: Երկու սէնթիւնոց դրոշմաթուղթի, մեքենային մէջ առաջին դրամը լոկ կը բարձրացնէ ծանրութիւնը, մինչ երկրորդ դրամը թմբուկը ազատելու պաշտօնն ունի: Երբ դրոշմաթուղթին չերտին գալարուածը կը քակուի ատանցքէն, այս վերջինը հակուղիղ տաշտէն վար կը գլորի և կը ցուցադրէ նշան մը, որ մարդոց կ'ազդարարէ թէ այլևս չունի ծախու դրոշմաթուղթ: Դրոշմաթուղթի չերտին ծայրը թուղթէ պարապ կամ անգիր չերտ մը փակցնելով առանցքին ազատումը կը յապաղի մինչև որ վերջին դրոշմաթուղթը ծախուի:

Կ'ակնկալուի թէ այս մեքենան պիտի ծառայէ ծախելու ոչ միայն դրոշմաթուղթ, այլ նաև տոմսակներ ընդերկրեայ և վերերկրեայ կայարաններու մէջ: Մեքենան պիտի չխափանէ այժմու գործածուած հիւղակները, վասն զի ասոնք պէտք պիտի ըլլան գնորդներու, որոնք ուղղուած մանր դրամը չու-

նին: Այսու ամենայնիւ այս մեքենաները, իբրև գործակից դրոշմաթուղթ ծախողներու, չափապատուական ծառայութիւն պիտի մատուցանեն բազմազաղ ժամերու մէջ, յարմար մանրուք ունեցողներու գործը դիւրացնելով:

ԳՈՒՆԱԻՈՐ ԼՈՅՍԵՐՈՒՆ ՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Գամիյլ Ֆլամարիոն, Ֆրանսացի գիտնականը, մօտերս հրատարակած է արդիւնքները նշանակիչ փորձերու զորոնք կը կատարէ գտնելու համար այլևայլ լոյսերու ներգործութիւնը բուսականներու աճման վրայ: Կարգ մը բոյսեր ունի, որոնք ենթարկուեցան կարմիր, կանաչ, կապոյտ և ճերմակ լոյսի, պայմանները նոյն ըլլալով ուրիշ կողմէ: Արդիւնքները հիմնաւի եղան:

Կարմիր լոյսին ներգործութեանց տակ ինչ ինչ բոյսեր, զոր օրինակ հազարը (մարու), տամնիկնդ պատիկ արագ կ'աճին քան կապոյտ լոյսին ներգործութեանց տակ: Միւս կողմէ կապոյտ լոյսը նշանաւոր աստիճան պահպանող զօրութիւն ունի: Երկու տարի առաջ սնկուած կաղնի մը պահեց իր առաջին տերեւները, որոնք հիմա այնպէս թարմ և ուժեղ են ինչպէս երբ առաջին անգամ երեցան: Նոյն կերպով հասուն պտուղը կրնայ թարմ պահուիլ կապոյտ ապակիի ներքեւ քսան օր առանց փտելու, նաև երակի բոյսը կրնայ տևել նոյնքան ժամանակ:

ՄԺԵՂՆԵՐՈՒ ԶՆՁՈՒՄ ԿԱԿՏԵՆԻԻ ՀԱՅՍԻ

ՄԻՋՈՑՈՎ

Փայերմոցի հիւպատոս Ուիլեմ Հէնրի Պիչի հետեւեալ տեղեկութիւնը կը հաղորդէ նկատմամբ փորձերու զորոնք կատարած է Կապուենի (Ֆրանսական Ափրիկէ) սոողՎապահական վարչութեան պետը, կակտենիով (Cactus), փոխանակ քարիւղի, տաք կլիմաներու մթեղներուն ջնջման համար:

Կակտենիին թանձր և մստ տերեւները մանր մանր կտրատելէն ետքը ջուրը կը ձգուին և այնպէս կը մնան, մինչև որ փակչուն հայս մը ձևւանայ: Այս հայսը կը տարածուի կայուն ջուրի երեսը և կը ձևանայ մեկուսացուցիչ խաւ մը որ մթեղներուն հարսնեակները ջուրին երեսը գալէ և չնչիլէ կ'արգելէ և կը կորսնցնէ զանոնք չնչահեղձութեամբ: Ճշմարիտ է թէ քարիւղը կրնայ մատուցանել նոյն ծառայութիւնը. բայց տաք կլիմաներու մէջ քարիւղը չափ չուտով կը չողիանայ, և ուստի քիչ օգուտ կ'ընէ: Ընդհակառակն կակտենիին կալչուն հայսը իր տեղը կը գրաւէ անպայման ժամանակ, մնալով շաբաթներ, ամիսներ կամ մին-

չեւ իսկ ամբողջ տարի մը, եւ որովհետեւ հարմանեալ կին զարգացման ժամանակամիջոցը իբր տասնըհինգ օր է միայն, այդ հայտը ամենակատարեալ արդիւնք կու տայ:

ՅՈՂՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԲԱԺԻՆ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հաւատացի ունայնութեանն այս կեանքին.
կարծեցի թէ հանդերձեալ կեանքն ալ է սին,
թէ այս կեանքին վերջակէտը մահն է լոկ,
Ու նեւտուեցայ հեշտանքի գիրկը անհոգ:
Բայց լըսեցի ձայն մը ներսէս որ կ'ըսէր,
«Կը մկրատես բուն քու ձեռքովդ քո ջիւղեր»:

Ուզեցի ես այդ ձայնն այլեւ չըլլալ,
Ու եղնելու համար շաւղէն այս անել՝
Դիմեցի ես Հին Ուխտիի էջերուն,
Ու հիացայ օրէնքին վրայ այդ ներհուն:
Բայց ձայնն ներսէս կը դռար միշտ, անդադար,
«Հանգիստ չըկայ քեզ, կեղծաւոր, ապկար»:

Բոլորովին չըւարեցայ այն ատեն.
Դեմովդէս սուր մը կարծես երկինքէն
Շեշտակի իմ գլխուս վրայ կախուած էր.
Սիրտս պատեցին սոսկալի վախ ու ահեր:
Ու այն ատեն, Յիսուս, քու ձայնդ լըսեցի,
«Ով մեղաւոր, չուտով եկուր դու դարձի»:

Իրաւ է թէ մեղքերըս են անհամար,
Թէ ես, աւաղ, սուրբերուն քով չեմ յարմար,
Բայց հաւատք մը տարօրինակ ունիմ թէ
Քու սուրբ արիւնդ իմ մեղքերըս կը սրբէ:
Յիսուս, քեզի ահա ես ալ եկած եմ,
Ձի դուն ըսիր, «Ես քեզ պիտի միշտ օգնեմ»:

ԱՐՄԵՆԱԿ Պ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՄԱՅՐԵՐՈՒՆ

Միսին Տաք, Թալա

Սբ. Գիրքը ձեզի համար ի՞նչ է: Ձեր տունեւ-
րուն մէջ անոր ի՞նչ տեղ կու տաք: Ձայն ի՞նչպէս
կը գործածէք:

Նախ սա երկու համարները յիշեք: «Վասն զի
ան խօսքերը որ ինծի տուի, ես անոնց տուի»
(Յովհ. Ժէ. 8): «Վասն զի մարդարէութիւն մը եր-
բեք մարդոց կամքին պէս չտրուեցաւ, հապա Աս-
տուծոյ սուրբ մարդիկը սուրբ Հոգիէն շարժուած
խօսեցան» (Բ Պետ. Ա. 21):

Երբ այս համարները կը կարդանք, կը դարմա-
նանք և ինքզինքնիս պատուութեամբ կ'զգանք այն Աս-

տուծոյն առջև որ ձեզի և ինծի համար այսպիսի
գիրք մը պատրաստեց: Ան ձեզի և ինծի սիրելի
երկնաւոր Հօր սիրալիւր նամակն է և անոր միակ
նպատակն է զԱստուած մեզի ցուցնել և մեզ Անոր
առաջնորդել (Յովհ. Ի. 31):

Սրդ Սբ. Գիրքը այս երկրի Գրիստոնեայ ժո-
ղովուրդներուն մէջ ի՞նչ դերք ունի: Երբ շատե-
րու կը հարցնենք թէ «ՉԱստուած կը սիրե՞ս»,
կ'ըսեն, «Հապա չե՞մ սիրեր»: Նոյն ատեն Անոր այս
պատուական նամակը չկարդալ ցաւալի բան է:
Անցեալ օր կին մը ինծի պատմեց թէ, թէ և ինք
կարդալ գիտէր, բայց հիւանդանոց գալէն առաջ
իր կեանքին մէջ բնաւ Սբ. Գիրքը կարդացած չէր:
Ասոր պէս կիներ շատ են: Հիւանդներէն միոյն
ըսածին նայելով ինք հիւանդանոցը չեկած՝ Սբ.
Գիրքը բնաւ տեսած չէր: Այս երկրին մէջ անոր
նման հարիւրաւորներ չկան: Հոս, Թալասի մէջ
ո՞րչափ կնիկներու կը հանդիպիմ, որոնք կ'ըսեն,
«Սբ. Գիրք չունիմ»:

Ով դուք այրեր և կիներ, Սբ. Գիրքին խօս-
քերը տարածելու համար բան մը չէ՞ք կրնար
ընել: Ձեր բարեկամներուն և զբաղիններուն սրտին
մէջ այս գիրքին մասին մեծ սէր և զայն դնե-
լու համար փափաք չէ՞ք կրնար արթնցնել: Սբ.
Գիրքը ձեզի համար ի՞նչ է. զայն ի՞նչպէս կը դոր-
ծածէք: Կը յիշէ՞ք մէկուն սա խօսքը. «Մարդու
մը մէջ չնորհաց աճումը կը չափուի Սբ. Գիրքին
վրայ անոր ունեցած սէրէն»:

Եթէ Աստուծոյ խօս-
քը ամէն օր կարդալու համար անձկութիւն մը չկայ
ձեր մէջ և օրուան պէտքերն համար փափաքով անկէ
օրհնութիւն մը չէք ակնկալեր և ձեր կարդացածին
հաղանդելու հաճութիւն չունիք, բարեկամ, ան-
միջապէս ձեր ընելու լաւագոյն բանն է արտա-
ստալից աչքով ծնրադրել Աստուծոյ առջև, և խընդ-
րել որ բանայ ձեր աչքերը, որպէս զի օրէնքի մէջ
եղած սքանչելի բաները տեսնէք: Անշուշտ ձեր
սրտին մէջ սխալ բան մը կայ, և որքան փութաք
ուղղուել Աստուծոյ առջև, աղէկ կ'ընէք: Մինչև
որ Անոր խօսքերը ամէն բանէ բարձր չընէք, չէք
կրնար ըլլալ Անոր ճշմարիտ զաւակներ, ինչ որ
անհատական չնորհք մըն է: Աստուած իր խօսքին
մէջ մեզի համար շատ օրհնութիւններ դրած է.
միայն թէ մենք ամէն օր զայն կարդալէ առաջ
սապէս աղօթելու ենք. Տէր, ինծի իմաստութիւն
չնորհէ: Անհոգ մի ըլլաք գործածելու ունէ բան որ
կերպով մը կ'օգնէ ձեզի Անոր խօսքը ուսումնա-
սիրելու համար: Ես շատ անգամ կարդացած եմ
Տիմոթէոսի երկրորդ թուղթը, բայց ան պարզուե-
ցաւ իմ աչքիս միայն քանի մը օր առաջ, երբ ա-

նոր մասին գրուած գիրք մը կը կարդայի : Պարգուեցաւ այնպիսի զարմանալի կերպով մը և շատ բաներ ինծի այնքան պայծառ երեցան որ ան ինծի նոր գիրք մը թուեցաւ : Երբ ազօթէք Յիսուսի , նա անշուշտ պիտի բանայ ձեր աչքերը ինչպէս էմմաուսի ճամբուն վրայ բացաւ երկու աշակերտներուն աչքերը :

Բայց մենք ծնողներս այս թանկագին ճամբարութիւնները մեզի միայն պահելու ենք : Մեր զաւակաց հետ մէկտեղ անկէ բաժին առնելու չենք : Շատ ուրախութիւն զգացինք ընտանեկան ազօթքի ատեն Գործք Առաքելոց կարդալով իմ երկու զաւակներուս հետ , որոնց մէկը եօթը տարեկան է , միւսը ինը : Միայն պատմական մասը կարդացի , պարզ և յստակ բացատրեցի և զո՞հ եմ որ իմ տղաքս կը խորհին թէ Գործք Առաքելոցը Սբ. Գիրքի լաւագոյն կտորն է : Այնքան հաճոյք զգացինք որ պարտաւորեցանք երկրորդ անգամ կարդալ , չէինք ուզեր որ վերջը դայ :

Ընտանեկան ազօթք չընողներէն կը խնդրեմ որ իսկոյն սկսին և արդէն ի գործ դնողներէն կը խնդրեմ որ զանիկա տղայոց համար պարզ և հաճելի ընեն : Յիշեցէք որ այն ազօթքները առաւելապէս մեր տղայոց սիրոյն համար են : Քանի՞ ծնողներ կան որ կիրակի օր Սբ. Գիրքէն կը կարդան իրենց զաւակներուն կամ անոր պարզ պատմութիւններէն կը պատմեն անոնց :

Վերջերս թալաւցի տղաք ընթերցանութեան գիրքեր ստանալու համար քովս կու գան : Երբ կը հարցնեմ թէ «Ձեր մայրերը պիտի կարդան ձեզի համար» , ի՞նչ կը կարծէք որ պատասխանեն : Ամէնքն ա՛լ «Ոչ , մեր մայրը ժամանակ չունի» , կ'ըսեն : Եթէ ծնողք իրենց տղայոց բան մը կարդալու ժամանակ չեն գտներ , այդ շատ ցաւալի վիճակ է : Ես Սբ. Գիրքէն և ուրիշ գիրքերէ շատ կարգացած եմ իմ տղաքներուս և անկեղծութեամբ կրնամ ըսել թէ այս բանը աւելի օգտակար եղած է քան այն ամէն բաները զորոնք կարգացած եմ , որ անոնք մտաւոր և հոգեւոր պատկանքներ յառաջ բերեն : Ով ծնողքներ , ձեր տղայոց կարդալու կարեւորագոյն պատեհութիւնը անտես մի ընէք : Այսպիսեալ անոնք աւելի սիրով պիտի կապուին ձեզի հետ , և ձեր ազդեցութիւնը անոնց վրայ պիտի շատնայ :

Կը փափաքեմ սա կէտն ալ յիշել : Իմ եօթը տարեկան տղաս անցեալ օր Սբ. Գիրքը առնելով փաբեցաւ անոր և ըսաւ , «Ահ , սիրելի գիրքս , քեզ ո՛րչափ կը սիրեմ» : Ինչո՞ւ կը սիրէ Սբ. Գիրքը . ինչէ՞ն է այս բոլոր ուրախութիւնը : Որովհետեւ

այն Սբ. Գիրքը յատկապէս իրենն է , և անոր առաջին երեսին վրայ իր անունը գրած է : Նա իմս չուզեց , միայն իրենը և իրենը սիրեց :

Կ'ուզէ՞ք որ ձեր տղաքը և աղջիկները Աստուծոյ այս պատուական գիրքը սիրեն : Որպէս զի փութով հասնիք այս նպատակին , իւրաքանչիւրին համար ամբողջ Սբ. Գիրք մը առէք : Երբ անոնք իրենց անունները անոր առաջին երեսին վրայ գրուած տեսնեն , պիտի գիտնան թէ այն գիրքը իրենցն է և պիտի զարմանաք թէ ո՛րչափ ախորժակով կը կարդան : Կը հարցնեմ ձեզի որ երիտասարդ մանչեր ու աղջիկներ ունիք ձեր քով , Ձեր տղաքը Սբ. Գիրքը ի՞նչպէս կը գործածեն : Ձայն ուշադրութիւնով և ազօթքի հոգիով կարդալով պատուէրներուն հաղանդելու ջանք կ'ընեն : Եթէ այնպէս չէ , արդեօք պակասութիւնը ձեր քովն է : Սբ. Գիրքը ձեր տան մէջ ամէնէն ախերեւ զի՞րքն է : Անիկա իբրեւ Աստուծոյ Խօսք գնահատուած է : Եթէ ամէն օր ձեր հոգիները կենաց խօսքով չեն պարարիր , ի՞նչպէս կրնաք աճիկ «մեր Տէր և Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի չնորհքովը և գիտութիւնովը» (Բ. Պետ. Գ. 12) : Մինչև որ ազօթքի հոգիով Աստուծոյ Խօսքը չուսումնասիրէք , չէք կրնար ակնկալել որ «Քրիստոսի լման հասակին» չափին հասնիք (Եփես. Դ. 13) : Այս օրինաց Գիրքը բոլ բերնէդ չգատուի , հապա գիշեր ցորեկ անոր վրայ մտածես , որպէս զի բոլոր անոր մէջի գրուածները պահես ու կատարես . քանզի այն ատեն քու գործերդ յառաջ կը տանիս , և այն ատեն յաջողութիւն կը գտնես» (Յես. Ա. 8) :

ՊԻԼԻՉԻՏ

Դ. Դ

Պիլիչիտ Հէտանի ամուսնութեան խոստումը տալէ վերջ առանձնութեան և արցունքի մէջ անցուցեր էր օրուան մնացեալ մասը , ամայացած խրճիթին մէջ կամ իր մօր գերեզմանին քով : Իր սրտին խորը գանուած գաղաղիքը Աստուծոյ առջև պարզած էր , մեծ զոհողութիւն մը կ'ընէր արդարեւ Հէտանի կինը ըլլալով , այլ ևս չէր խորհրդի իր իրարի վրայ , ա՛լ անիկա մեռած էր իրեն համար : Երբ կը խորհէր այն դժուարին ճամբուն վրայ ուրուն մէջէն պարտէր քալել , կ'ազօթէր որ Աստուած իրեն կարողութիւն չնորհէ որպէս զի ուղիղ ճամբու մէջ ընթանար հաղանդութեամբ : Իր մկրտութիւնը որ յաջորդ առաջօրուն պիտի կատարուէր Աստուծոյ գործին համար իր ըրած անձնութիւնը պիտի կնքէր , անով պիտի ընդունէր ան այն պարտականութիւնը որ իր առջև կը

գծուէր: Իր ապագայ կեանքին դժուարութիւններուն վերահասու եղած էր անմիջապէս. զիտէր թէ իմաստութեան և զգուշութեան պէտք պիտի ունենար երբ ձէլայի ներկայանար: Պարտաւոր պիտի ըլլար յարգել զայն իբրեւ իր ամուսնոյն մայրը առանց իր Քրիստոնէական պարտականութեանց մէջ մաղի չափ թերանալու: Եռանդով կը խնդրէր Աստուծոյն որ այդ իմաստութիւնը շնորհէր իրեն. իր տկար ըլլալը զիտէր և սակայն կը բաղձար Աստուծոյ հաւատարիմ ծառան ըլլալ: Ամբողջ հասարակութիւնը և Աբբան բնականաբար կը պատուէին զինք իբրեւ իրենց ապագայ տիրուհին, սակայն աւելի ևս կ'աքանչանային անոր ազնիւ վարմունքին վրայ, կը գնահատէին անոր այս գոհողութեան արժէքը: Պիլիհիլտ սակայն չէր հասկնար թէ ինչո՞ւ հաւարակութիւնը իրեն հետ յարգանքով կը վարուէր. գրեթէ կը վիրաւորուէր անոնց այս ընթացքէն. գլուխը կը հակէր և նորէն կը բարձրացնէր, պզտիկ աղու մը պէս: Կարծես կ'աղերսէր անոնց որ մինչև այն օր իր հոգեւոր հայրերը եղած էին և որոնց ազօրքներուն և խորհուրդներուն պէտքը առաջունէ աւելի կ'զգար:

«Պիլիհիլտ» ըսաւ Թօթման, իր հօր ձերուհի բարեկամը, երբ օր մը աղջկան հանդիպեցաւ, «չեմ պարսաւեր քու խոնարհ հոգիդ. խոնարհութիւնը Քրիստոնէական առաքինութեանց ծաղիկն է. բայց կ'ուզեմ որ քու նոր դիրքիդ արժանի ընթացք մը ունենաս և բարձրութիւնդ ճանչնաս: Մինչև իսկ ամէնէն խոնարհներու միշտ բարեացակամ գտնուէ, բայց այդ բարութիւնը և խոնարհութիւնը թող արգելք չըլլայ քու գիրքիդ վայել յարգանքին և պատիւին: Իբրեւ Հէտանի կինը և ոչ թէ անոր ստորադասը պիտի մանես Ուիտսպըրկի մէջ, անոր հաւատարիմ պիտի մնաս դուն միշտ և մանաւանդ հաւատարիմ Աստուծոյ և անոր դորձին հաստատուն մօլթը: Մի ջանար չափազանց ջերմեռանդութեամբ քու ամուսինդ չուտով դարձի բերել. յիշէ ինչ որ Ս. Պետրոս կ'ըսէ, Կիներ, հնազանդ եղէք ձեր այրերուն. եթէ անոնցմէ ոմանք խօսքին չեն անսար, թող անոնք իրենց կիներուն ազդեցութեամբ դարձի բերուին: Սակայն իբրեւ կին քու հնազանդութիւնդ ալ սահման մը ունի. երբեք թոյլ տալու չես որ աղօթելդ և եկեղեցի գալդ արգելեն, պարտիս միշտ Քրիստոնէայ հասարակութեան պաշտպանը ըլլալ, մանաւանդ պարտիս քու իրաւունքներդ պաշտպանել իբրեւ Հէտանի կինը ձէլայի առջև: Խոնչպէս կրնաս այս ամէնուն մէջ յաջողիլ եթէ ինքզինքդ չդգաս գիրքիդ բարձրութեան մէջ: Կը կարծե՞ս թէ Հէտան երբ օր մը քե-

զի այցելութեան դայ՝ պիտի ախորժի քու գլխահակ և յարգալիլ վիճակեդ. չեմ կարծեր, կը կարծե՞ս թէ մէկ օրէն միւսը կրնաս ընթացքդ փոխել և մեծութեան վարժուիլ:» «Ներէ ինծի, հայր», ըսաւ Պիլիհիլտ, «գործին մեծութիւնն է որ կ'ընկճէ զիս, քու և միւս հայրերուն առջև է որ այսպէս կը խոնարհիմ. գիտեմ, գլուխս բարձր քայելու եմ իբրեւ Հէտանի կինը: Իրաւունք ունիս. սակայն չեմ կրնար նոր սովորութիւններ ստանալ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ. հիմակուընէ սկսելու եմ վարժուիլ:» Պիլիհիլտ հեռացաւ, իր սիրտը առաջուն չափ խոնարհ: Իր շարժումներն մէջ սակայն կը նշմարուէին այն ընդոժին վայելչութիւնն ու պատկառանքը որ հրապուրած էին Հէտանը անտառին մէջ:

Ո՞վ է ան որ անտառին մէջէն կը նշմարուի ձերմակ նոյնքին վրայ հեծած և ձախ ձեռքին մէջ փայլուն պղինձէ վահանը բռնած: Հէտանն էր ան, Հայմերիս ալ ետեւէն: Պիլիհիլտ կայնեցաւ և սպասեց որ իր նշանածը մօտենայ, աչքերը հպարտութեամբ կը փայլէին, դէմքը բերկրութեամբ կը ճառագայթէր: Հէտան ուրախութեամբ լեցուն ձիէն վար ցատկեց ողջադուրեկու գեռատի աղջիկը որ իրն էր հիմա և որ կայնած իրեն կ'սպասէր: «Վերջապէս եկայ», ըսաւ ան, «քիչ մնաց ձեռքերս պարապ պիտի դայի, Պավարիացի փերեզազը շատ զբաղեցուց զիս:» Նոյն միջոցին Հայմերիս իր ուժեղ ձիուն թամբին կապուած ծրար մը կը քակէր և Հէտանի ու Պիլիհիլտի ետեւէն սեղանատուն կը մտնէր: «Ի՞նչ իմ խօսեցեալս ես», ըսաւ Հէտան Պիլիհիլտի, երբ եղբայրներէն չըջապատուած, սեղանատուն հասան: «Թոյլ տուր ինծի որ զարգարեմ քեզ անանկ ինչպէս որ պէտք է զարգարուի Հէտանի ընտրած կինը:» Այս խօսքերուն վրայ իր հետեորդին ձեռքէն առաւ ծիրանի մետաքսէ ծանրարժէք հագուստ մը, ինչպէս նաև կնիքներէ գտակ մը, ապարանջաններ և ականակուռ գլխազարդ մը և Պիլիհիլտին նուիրեց: Պիլիհիլտ ասոնք առնելով մօտակայ խրճիթ մը գնաց և երբ վերադարձաւ անոնցմով պճնուած, դքսուհիի մը մեծավայելուչ կերպարանքն առած էր: Հէտան զայն անչափ զեղեցիկ տեսնելով հրճուեցաւ, նոյն իսկ Պիլիհիլտ խորհեցաւ թէ, որքան ալ դժուարին ըլլար պարտականութեան և գոհողութեան ճամբան զոր ընտրած էր, վարդերու ալ հանդիպէր հոն թերեւ: Զարգասիրութիւնը բնական զգացում մըն է կիներուն մէջ: Զենք կրնար դատապարտել ազնուահոգի Պիլիհիլտը իբրեւ սնամէջ աղջիկ մը: Նշանածին այդ նուէրներէն հոգին բերկրեցաւ, որովհետեւ անոր

սիրոյն հաւաստիքն էին անոնք : Իր ապագայ ամուսինէն սիրուած ըլլալու երջանկութիւնը զգաց և փոխադարձաբար զայն սիրելու հոգը դիւրացաւ , մանաւանդ որ անոր մէջ տեսաւ ազնիւ սիրտ մը և զօրաւոր նկարագիր մը :

Հասարակութիւնը ամէնքը մէկ ճաշի նստան : Աբբան վաթսուներեքութեանը Սաղմոսը կարգաց , ուրուն Հէտան ուշադրութեամբ մտիկ ըրաւ : Բաւական ճոխ սեղան մը պատրաստուած էր Հէտանի համար որ ախորժակով կ'ուտէր : Երբ դեռ ճաշը աւարտած չէր , սմբակներու տրոփիւններ լսուեցան դուրսէն : «Ո՞վ է ան Հայմերիս ,» աղաղակեց Հէտան : Հայմերիս մինչև դուռը երթալու ժամանակ չունեցած , Բիլունիկ անմին վրայ երևաց ուսերուն վրայ այծեմնիկ մը առած : Երբ Հէտանը նշմարեց , դէմքը վախի և զարմացման արտայայտութիւն մը առաւ : «Ի՞նչ դործ ունիս հոս ,» հարցուց Հէտան , «Ճէլա այս գեղեցիկ այծեմնիկը Պիլիֆիլտ օրիորդին զրկեց ,» թոթովեց Բիլունիկ , «չէի զիտեր թէ ձեզ հոս պիտի գտնէի , տէր իմ :» «Հրճուէ , Պիլիֆիլտ ,» ըսաւ Հէտան գոհունակութեամբ , «մինչև անգամ մայրս բարեացակամ կը գտնուի քեզի հանդէպ :» Բիլունիկը սեղան հրաւրեցին : Ճաշէն վերջ Պիլիֆիլտ Հէտանը պտըտցուց իրենց հասարակութեան մէջ , և ան ծանօթացաւ եղբայրներէն շատերուն և անոնց պարտէզներուն ու այգիներուն վրայ հիացաւ : Հէտան , երբ երեկոյին կը բաժնուէր անոնցմէ , ըսաւ Աբբային . «Բանի որ ձեր հասարակութենէն անդին գտնած մը պիտի առնեմ տանիմ , կ'ուզեմ անոր փոխարէն բան մը նուիրել ձեզի : Ձեր հասարակութեան կը նուիրեմ ուրեմն ֆօքսլուտի անտառը , ինչպէս նաև Էլարբի պուրակը և անոնց միջև գտնուած մարգագետինները ու գետը :» Եւ Աբբային ձեռքը դնելով անոնց օրինական թուղթերը՝ բաժնուեցաւ անոնցմէ Հայմերիսի և Բիլունիկի հետ :

ՃԻԼԻ ՍԸԹԸՐ

Ա. ՆԱՌԱՎԱԿԻՆ ԴԱՐՁԸ :

Մեղքին խաւար խիստ ծանրացած է վերաս , Որուն վարձքն է մահը իբրև պատուհաս .
Տէր , շնորհքիդ կ'ապաւնիմ փրկարար ,
Զիս ալ անոր ձրի գընով ծախու առ ,

Որ ես ըլլամ սուրբ , արդար :

Պակսած եմ , ահ , Յոյսէն , Սէրէն , Հաւատքէն ,
Սրտով համակ հեռի բարի գործելէն .

Դու որ կու տաս ծաղիկին ցօղ բարձունքէն ,
Անանկ ալ տուր ինձ Սուրբ Հոգիդ երկինքէն ,

Որ չի պակսիմ լոյս-հաւատքէն :

Ես ուրացայ սէրդ անձառ , երկնային ,
Եղայ գերի սիրոյն պատիր աշխարհին .

Յիսուս , տեղա սրտիս մէջ դուն սիրոյդ հուր ,
Սէր-աղնարկով սիրաբա փութով Քեզ դարձուր ,

Անմահ սիրովդ զիս հաղուեցուր :

ՍՐԵՍԿ Կ. ԹԻԻԹԻՆՆԱՅԵԱՆ

ՍՐ. ԳՐՈՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Յուլի 26—1 Օգոստոս .

Կէր. Ես. ԽԸ. : Տես Իսրայէլի հետ Աստուծոյ վարմունքը : Թէև Իսրայէլ իրեն համար Աստուծոյ սնորհնութիւններուն հանդէպ անփոյթ կը գտնուի , և սակայն Աստուծոյ կը փնտռէ զանիկա , նեղութիւններու միջոցաւ կը փորձէ զանիկա (հմր. 10) , և անոր կ'աղաչէ (հմր. 18) : Աստուծոյ ասիկա կը նէ իր անուան և պատուոյն համար (հմր. 9 , 11) , բայց մեղաւորին անոր ընդդիմանալը ի՞նչ մեծ տխմարութիւն է :

Բշ. Ես. ԽԹ. 1—12 : Աստուծոյ ծառայ ըլլալ մեծ արտօնութիւն է (հմր. 6) , բայց անոր որդի ըլլալ որչափ աւելի մեծ արտօնութիւն է : Չմոռնանք որ մեր շուրջ գտնուողներուն լոյս և փրկութիւն ըլլալու պարտականութիւնն ունինք (հմր. 6) : «Դուք էք աշխարհի լոյսը :»

Դշ. Ես. ԽԹ. 13—26 : Հմր. 15 , 16ի մէջ տրուած ապահովութեան նայէ . «Ձեռքերուս մէջ նկատեցի :» Կտեղու (հաճի ընելու) պէս ծեծեցի ըսել է , այսինքն անեղանելի է : «Դուք կ'ըսէք թէ Սուրբ Քաղաքը կործանեցաւ . բայց «Կոստանթնուպոլիս» ի՞նչ ասուէն է :»

Դշ. Ես. Ծ. : Հին ժամանակները հայր մը կրնար իր գաւառները ծախել պարտքի համար : Իսրայէլ կը կարծէր թէ Աստուծոյ թողած է , արձակած է , Սիօնը և ծախած է անոր որդիները : Բայց Աստուծոյ կ'ըսէ , «Ես չծախեցի ձեզ . դուք ինքզինքնիդ մեղքին ծախեցիք :» Եթէ մենք զԱստուծոյ չթողնուք , ան չթողուր մեզ :»

Եշ. Ես. ԾԱ. : Եթէ հասկնայինք Աստուծոյ միութարութեան (հմր. 12) կարեւորութիւնը և հիմը , որչափ շատ նեղութիւններէ և տառապանքներէ զերծ և ապահով պիտի մնայինք : Շատ անգամ կը մոռնանք թէ Աստուծոյ փրկութիւնը յաւիտեան կան է (հմր. 6) :

Ուր. Ես. ԾԲ. : Եթէ Քրիստոնեաները իրենց ճշմարիտ զօրութիւնը հագնէին , այսինքն Սուրբ Հոգիով լեցուէին , եթէ ճշմարիտ զարգարուն զգեստները հագնէին , այսինքն Քրիստոսը հագնէին , այն ատեն աշխարհ մեր Աստուծոյն փրկութիւնը պիտի տեսնէր (հմր. 10) :

ՇՔ. Ես. ԾԳ. : Ինչ զարմանալի կերպով նկարուած և նկարադրուած է մեր Տէրոջ Յիսուս Քրիստոսի մեղի համար ըրած փառաւոր քառութիւնը և մեր մեղքերուն համար կրած չարչարանքները : Այս գլուխը իրօք Աւետարան է Հին Կտակարանին մէջ :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Մայրաքաղաք . Վեհ. Սուլթանը պատասխանեց Ռուսիոյ Կայսեր այն գրութեան , որով Ջարը իր հօրեղբորորդիին ամուսնութիւնը ծանուցած էր : — Երեքշաբթի Ն. Կ. Վեհափառութիւնը բարձրաստիճան պաշտօնատարներ զրկեց Ֆրանսական դեսպանատուն և շնորհաւորեց գործակատարը Ֆրանսական Ազգ. տոնին առիթով : — Թուրքերումանական հիւպատոսական պայմանագրին տեղեկագիրը , երկու կողմի պատուիրակներու անուան սկզբնատուներով ստորագրուած , մատուցուած է Բ. Դրան : Առևտրական դաշնագրի տեղեկագիրն ալ մէկ քանի օրէն պիտի մատուցուի : Հին դաշնագիրը , որու պայմանաժամը լրացաւ այս չաբթու , երեք ամիս ևս պիտի գործադրուի մինչև որ նորին գործադրութիւնն սկսի : — Այս չաբթու մայրաքաղաքս ժամանեցին Պէյրութի կուսակալ իշաղիլ փաշա , Կայս. թիկնապահ և նաւային Ֆէրիդ Հիւրմէթ փաշա , որ Լոնտոն դացած էր Մախսուսէի վարչութեան համար գնուած շողենաւերը քննել , Ամերիկեան դեսպանատան խորհրդական Մր. Պրաուն և Վառնայէ 100 դաղթական որոնք Անատոլիոյ ալիւսայ կողմերը պիտի հաստատուին : Իսկ մեկնեցան Վիէնայի Օսմ. դեսպան Մահմուտ Նէտիմ պէյ , որ արձակուրդով մայրաքաղաքս եկած էր , Թէհրանի Օսմ. դեսպան Նուսուհի պէյ , Պրուքսէլի Օսմ. նոր դեսպան Ապտիւլհազզ Համիտ պէյ , Սթըրլինգի Օսմ. դեսպան Ասրմ պէյ , Բէթի ընդհանորէն Մ. Բամպէռ , Շուեետական դեսպան Մ. Տանքարպէրտ , Հանր. Պարսքի վարչութեան նախագահ Մ. Պերթէ , Գերման դեսպանատան առաջին թարգման Տր. Կիզ :

Նահանգներ. Միւշիթ Օսման փաշա Մանասթըրի կողմերուն արտասովոր հրամանատար անուանուեցաւ , Մաքսային վերատեսչութեան խորհրդական Մէհմէտ Ալի փաշա ալ Պէյրութի նահանգին կուսակալ : — Գոնեայի Ըլկըն գաւառակի Նանէ Կէօլ լիճը մաքրելու արտօնութիւն տրուեցաւ Ազնէհիբցի Հայտարարէյդատէ Շիւքրի պէյի : — Պաղտատի նահանգին Իտարէի ժողովը ձեռնհաս իշխանութիւնէն խնդրած է տեղւոյն արհեստագործական վարժարանին անունով մենաշնորհ տալ Օսմ. ընկերութիւն մը կազմելու և ինքնաշարժ կառքի երթևեկ մը հաստատելու : — Երկրագործական Դրամատունը արտօնուեցաւ իարբերդի աղբատ քանի մը գիւղերու 3,675 դահի արմաթը տալ փոխադարձ

երաշխաւորութեամբ : — Բէօթահիոյ դաւառին կեդրոնէն մէկ ժամ հեռու Իյնէքէօյ գիւղին մէջ պաճարախո ծագած է և հարկ եղած միջոցները գործածուած են : — Յունիս 30ի գիշերը Եոզղատի Պողազեան գիւղին շուկայէն հրդեհ ծագած է և մէկ փուռ և 3 խանութ աչրած : — Թոքատի աղետէն պաշտօնական ցուցակին համեմատ հիմնադատակ եղած են 110 տուն , 2 բաղնիք , 6 աղօթատեղի և վարժարան , 100 խանութ , 1 հեռագրատուն , 1 պահականոց , 7 կամուրջ (2ը նորաշէն) , իսկ կիսով քանդուած են 300 տուն , 150 խանութ , 2 խան , 2 աղօթատեղի , 4 վարժարան և քանի մը պաշտօնական շէնքեր : Ջուրի ճամբաները բոլորովին աւրուած են և գործաւորներ գիշեր ցորեկ կ'աշխատին նորոգել զանոնք :

Խառն. Ձեռնհաս վարչութիւնը գնման և փոխանցման գործողութիւններու համար ըստ կանոնի ներկայացուած իմուխապէսներու վրայ պիտի դանձէ յետնեալ տուրքերը և ասպա պիտի տայ արտօնագիր : — Դրոշմաթուղթ պիտի չփակցուի այնպիսի աղերսագիրներու և թուղթերու վրայ , որոնք դրոշմի օրէնքը չգործադրուող տեղերէ կու գան : — Թղթատարական և հեռագրական վերատեսչութեան նոր շէնքին քննիչ յանձնաժողովը հաստատեց թէ շինութեան ծախքը 96,000 ոսկի եղած է և դեռ 23,000 ոսկիի պէտք կայ : — Հիւճազի երկաթուղիին համար Մարտ ամսոյ հանգանակութիւնն արտադրած է 1,883,466 դահ. : — Օսմ. Կառավարութիւնը հրաւիրուած է մասնակցել Սեպ.ին Լոնտոնի մէջ գումարելի մարդկային դաստիարակութեան և բարոյական միջազգային համաժողովին : — Իզմիրի քարափի ընկերութիւնը որոշեց 6.25 ֆրանք չահաբաժին տալ վերջին տարեշնչանին համար : — Մանիշէի կը գրուի թէ բժշկական հին գիրքի մը մէջ կը յանձնարարուի բորոտութեան իբրեւ զեղ ուռնիի բարակ ոստերը ջուրի մէջ եռացնել և ջուրը բորոտներուն խմցնել : — Իբրեւ խոռվարար ամրաստանուած Պիւրհայկան , Սմբատ , Հրանտ և Պետրոս Յովսէփեան ի բացակայութեան դատուելով դատապարտուեցան հինգ ամեայ բերդարգելութեան և քաղաքային իրաւունքներէ զրկման : Իրենց ինչքերն ալ պիտի գրաւուին :

Աւետ. Ժող. Երկուշաբթի Տր. Կրին , Մր. Փիթ և իր տիկինը , Մր. Ալէն և իր քոյրը և Ամերիկեան Պորտի գանձապահ Մր. Ուիկին և իր տիկինը Մարսուանէ մայրաքաղաքս վերադարձան : Վերջին երկուքը նոյն իրիկուն կառախումբով Եւրոպա ուղևորեցան : — Կիրակի Իսկիւտարի Ե. Բ. Ընկերակցութեան տարեկան հրապարակային աղօթաժողովը տեղի ունեցաւ տեղւոյն մատրան մէջ : Ժողովին կը նախագահէր Փրոֆ. Յ. Հ. Ժէճիգեան : Վեր. Տր. Պարնըմ շինիչ ուղերձ մը խօսեցաւ : —

Պատրիզական Բարձր. Վարժարանի աւագ ուսուցիչ Արմենակ էֆ. Տ. Յակոբեան արձակուրդով մայրաքաղաքս ժամանեց իր տիկնոջ հետ։ Նոյն հաստատութեան ուսուցիչներէն Արշակ էֆ. Եագուպեան նշանուած է Պրուսացի Օր. Տիմիթրա Փանա-յօթիտի հետ։ — Պէյրուսի Բժշկական վարժարանի այս տարուան չրջանաւարտներէն Տր. Կարապետ Խալֆաեան և Տր. Ֆիլիպ Յովնանեան Այնթապի հիւանդանոցին մէջ գործելու հրաւէր ընդունած և իրենց պաշտօնատեղին հասած են։ Տր. Վահան Գալուստեան Բժշկական Վարժարանի բժիշկ և մարդակազմութեան դասատու կարգուած է։ — Յնս. 24ին տեղի ունեցած է Նիւրատ Գոլէճի ամալերջի հանդէսը։ 24 չրջանաւարտներ վկայական ստացած են, ոմանք նաև մրցանակ, Յովհաննէս էֆ. Պուճիգանեան պարագային յարմար ուղերձ մը խօսած է չրջանաւարտներուն։ — Եէյլ Համալսարանի 10 Հայ ուսանողներէն հետեւեալ ճր այս տարի չրջանաւարտ եղած են. Կեսարացի Վահան Գարտաշեան, Մարաշի Սմբատ Փաշանեան, Սարգիս Ալպարեան, Այնթապի Նէճիպ Ճէպէճեան, Լուիսի Պապական և Բիւրիսի Կոստանդին Կոստանդեան որոնց դըպրոցի քիմիական աշխատանոցին օգնական կարգուած է։ — Մեզի կը գրուի թէ Վանայ չրջականե-րու աւետարանիչ Պ. Յակոբ Մուստեան Դեկէ մինչև Մայիս 513 մղոն ճամբորդած և 48 տարբեր գիւղերու մէջ 68 քարոզ խօսած է 3,541 ունկնդիրներու։ Քարոզներուն երկու երրորդը խօսած է Ազգ. եկեղեցիներու մէջ։

Հայ Ժող. Ֆրանսական Ազգ. տօնին առիթով Պատրիարքական փոխանորդ Հայրը և առաջին գործակատարը Ֆրանսական դեսպանատուն դային Պատրիարք Հօր կողմէ չնորհաւորական այցելու-թիւն տալ։ — Տնտես. Խորհուրդը չրջաբերակա-նով մը մայրաքաղաքիս Թաղ. Խորհուրդներուն յանձնարարեց ամէն տարեչրջանի լրման եկեղեց-ւոյ մատակարարութեան ելեմտացոյցը պատրաս-տել և Պատրիարքարան մատուցանել։ — Սանա-սարեան Վարժարանի Խնամակալութիւնը որոշեց օգնել երկու երիտասարդներու, մին Խալիլ և միւսը Փարիզ զրկելու համար, պայմանով որ, երբ իրենց մասնագիտութիւնները աւարտեն ու վերա-դառնան, նոյն հաստատութեան մէջ պաշտօնավա-րեն։ — Անցեալ ուրբաթ Պէրպէրեան Վարժա-րանի ամալերջի հանդէսը տեղի ունեցաւ նախա-դահութեամբ Պատրիարք Հօր և 10 չրջանաւարտներ վկայական ստացան։ Սոյն կրթական հաստատու-թեան աշակերտները այս տարի հարիւրին 80 ա-ւելցած են։ — Պատրիարքարանը և մայրաքա-

ղաքիս բոլոր Ազգ. Վարժարանները չարաթ-փակ էին Լուսաւորչի տօնին առիթով։ — Ազգ. Հիւանդանոցի Անգղիացի երեք հիւանդա-պահուհիներէն երկուքը մեկնեցան։ Մին կը շա-րունակէ իր գործը իբրեւ ընդհանուր հսկող ինը Հայ հիւանդապահուհիներու։ — Սբ. Փեթրոսպոլի Հայ եկեղեցւոյ Խնամակալութիւնը տարեկան 3,000 բուլլի նուէր սահմանած է Աղթամարի, Մշոյ Սբ. Կարապետի և Վարազայ Ժառանգաւորաց Վարժա-րաններուն հաւասարապէս բաշխելու համար։ Նաև 5,000 բուլլ նուիրած է Պատրիարքարանի Նպաս-տից մատուկին։ — Յլս. Տին լրացաւ Մէճիս-Ա. Ա. Կարի հրատարակման 24ամեակը։ Մեր խն-դակցութիւնը կը յայտնենք թերթին արտօնատէր և խմբագրապետ Յովհաննէս էֆ. Թօլայեանի։ — Հանգուցեալ Միսաք Մեծարենցի գերեզմանին վրայ չիրմ մը կանգնելու համար հանդանակութեան մը ձեռնարկուեցաւ Սոսիալիստի առաջարկով։ Յարդ 724 դահ. հանդանակուած է։ — Սոսյ Դպրեվանքի տեսուչ Ներսէս Վրդ. Հաճըն այցելած է։ Այս ա-ռիթով անձրեւի համար մասնաւոր աղօթք մատուց-ուած և ջրօրհնէք կատարուած է, և յետոյ երեք օր անձրեւ տեղացած է։ — Եզիպտոսի Խալիլ Պէյու-թեան տիտղոս չնորհեց Բարթող փաշայի որդւոյն Յակոբ պէյի, անոր ամուսնութեան առիթով։ — Գաղաղեան կտակի գործադիր մարմինը կը յայ-տարարէ թէ կտակուած ազարակը, որու արժէքը 6-7,000 ոսկի նշանակուած էր, 12,000 ոսկի կ'արժէ։ Հետեւաբար փոխանակ 360 ոսկիի կրնայ աւելի վարձք բերել, և թէ կտակը այս տարի իսկ կա-րելի է ի գործ դնել։ — Թիֆլիզի Ներսէսեան Վար-ժարանի շինութեան յանձնաժողովին որոշումներէն կ'երևի թէ շէնքը պիտի կառուցուի երկու յարկով և հազար աշակերտի համար։ Պիտի ունենայ 27 սենեակ դասաւանդութիւններու համար և 55 ու-րիշ սենեակներ իբրեւ դեղարան, թանգարան, մա-տենադարան, բժշկի սենեակ, ևն., վեց դահլիճ և ընդարձակ սենեակ մը։ Ընդհանուր ծախքը կ'են-թադրուի 190 հազար բուլլ։ — Նոր Նախիջևանի մէջ մեռած տիկին Լ. Պ. Խալիպեան 67,000 բուլլ կտակած է ազգին, պայմանով որ այդ գումարին 27,000ը յատկացուի աղղականներուն և նշանակ-ուած մասնաւորներու, իսկ 40,000ին տոկոսը յատ-կացուի աղքատ մանուկներու դաստիարակութեան

Դրամական.		Յուլիս 2/13	
Օսմ. Միաց. Օ. Ո.	105 16	Բումբ. Երկթղ. Փր.	179
Մէճիսիէ	108 02	Նաբոլէոն	87 15
Մէթալիք	101 20	Դրիմից	50
Մանր արծաթ	105	Անգլ. ոսկի	109 33
Ռուսիոյ բոլ	92 10	Մանէթ	8 68

ԱՐՏԱՔԻՆ

Մէջ Բրէտանիա. Երեսփ. Ժողովէն վերջերս ընդունուած ծրագիրներէն մին կը կոչուի «Տղայոց ծրագիր»։ Շատ բաժանումներ ունի։ Մէկ նպատակն է խնամել անտուն, անպատասպար տղաքը, կամ այնպիսիներ որոնք անպատասպարներէն աւելի յոռի վիճակ ունին, վասն զի իրենց ծնողները խման կամ մոլի են։ Այդպիսի տղաք, մինչև եօթը տարեկան, Կառավարութեան կողմէ պիտի խնամուին այնպիսի դաստիարակներու յանձնուելով որոնք Կառավարութեան թոշակ կ'ընդունին։ Աւելի մեծ տղաք կրնան մոլի ծնողներու ձեռքէն ազատուիլ ճարտարական դպրոց մը զրկուելով։ Իսկ այն տղաք որ մոլի և անզուսպ են՝ զգաստարան պիտի դրուին մինչև որ 14 տարեկան ըլլան, և 14—16 տարեկան տղայոց համար ալ մասնաւոր տրամադրութիւն մը կայ։ Մրագրին մէկ մասը ծխախոտի գործածումը կ'արգելէ 16 տարեկանէ վար տղայոց, զի ամէն ձեռնհաս բժիշկներ կ'ընդունին թէ մանչերու վնասակար է այն։ — Անգղիոյ մէջ կը կարծուի թէ Մանչի տորմըին հրամանատար Լորտ Չարլս Պէրէսֆըրտ չխօսիր իր հրամանին ներքեւ գտնուող յաճանաւերու տորմըին հրամանատարին հետ, ոչ ալ իր պետին Մովային նախարարին հետ։ Այս վիճակը նաւատորմին արգելաւորութեան կը վնասէ և սոխիթ տուաւ Երեսփ. Ժողովին մէջ Կառավարութեան հարցումներ ուղղելու։ Մը. Էսքուիթ պատասխանեց թէ Կառավարութիւնը տեսնելու թիւն չունի ակնարկուած գծութիւններուն վրայ բաց ի չստուգուած զրոյցներէն։ «Բայց եթէ պատճառ գտնեն հաւատարմութեան կամ նաւատորմի ողորկ գործողութեան վնասող կացութիւն մը գոյութիւն ունի իսկապէս, պիտի չվարանին արագ և ազդու տնօրինութիւն մը ընել»։ Թայմս կ'ըսէ թէ, թէ և Լորտ Չարլս Պէրէսֆըրտ ազատ է իր անձնական կարծիքը ունենալու, ցորչափ ժամանակ իր պաշտօնը կը պահէ, պարտաւոր է հաւատարմաբար գործադրել իր գերադասներուն աշխարհավարութիւնը։ Իրեն կը մնայ միայն հնազանդիլ կամ հրաժարիլ։ — Ծերերու թոշակի ծրագիրը հինգշաբթի երրորդ անգամ կարգադրուեցաւ Երեսփ. Ժողովին մէջ և հիմա կ'երթայ Լորտերու Ժողովը։ Հաւանօրէն այդ ժողովը պիտի չմերթէ զայն, բայց կրնայ այնպիսի բարեփոխումներ ընել որ Երեսփ. Ժողովը պարտաւորի նոր տնօրինութիւն ընել։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան երեւելի անդամներէն Մը. Լոնկըսալ թէ իր կուսակցութիւնը կ'զգայ որ հազա-

րաւոր անձերու մեծ յոյս մը տրուեցաւ և ծանր բան մը պիտի ըլլայ այդ յոյսին պատկումը յապաղել, թէ և կ'երկբային Կառավարութեան մեթոտներուն խոհականութեան մասին։ Նախարարութիւնը կը հաշուէ թէ Կառավարութիւնը 7½ միլիոն Անգլ. ոսկի թոշակ պիտի վճարէ։ Ուրիշներ կը կարծեն թէ աւելի պիտի վճարէ։ Ամէնը կը հաւանին Կառավարութեան նպատակին, որ է կարօտ տղաքաներու նպաստ տալ։ Բայց կ'ըսուի թէ երկիրը չկրնար հոգալ ծախքը, մասնաւոր քանի որ դալ տարի մեծ ծախք պիտի ըլլայ նաւատորմին համար։ Իսկ Սֆէյնլը կը կարծէ թէ Կառավարութիւնը ծախքերուն աւելնալէն պիտի ստիպուի ազատ վաճառականութեան իր աշխարհավարութիւնը թողուլ և մաքսային ծանր սակացոյց մը հաստատել հասոյթն աւելցնելու համար։ — Քանատայի Երեսփ. Ժողովն ալ ծերերու թոշակի ծրագիր մը քուէարկեց։ Քանատայի հունձքերու տեղեկագիրը շատ նպաստաւոր է և տեղ տեղ նշաններ կան հունձքի տնօրինակ առատութեան։ — Անգղիոյ և Աւստրալիոյ միջև Քանատայի ճամբով երթեկի նոր ուղեգիծ մը հաստատուելու խորհուրդ մը շատ ուշադրութիւն դրաւ է։ Համակ Կարմիր Ճամբայ կը կոչուի այդ գիծը։ Կ'ուզուի Անգլիայէ Քանատա արագընթաց շոգենաւեր բանեցնել, երկաթուղիով Քանատայէ անցնիլ և ապա ուրիշ շոգենաւերով Քանատայի արեւմտեան եզրէն Աւստրալիա երթալ խաղաղականի մէջէն։ Կը հաշուուի թէ այս ճամբով կարելի պիտի ըլլայ 22 օրէն կատարել ճամբորդութիւնը, մինչդեռ Սուէզի ճամբով կը կատարուի 29 օրէն և Սան Ֆրանսիսքօի ճամբով գրեթէ նոյնչափ օրէն։ Դժուարութիւնն է այդ ուղեգիծը հաստատուելու ծախքը հոգալ, և կ'ըսուի թէ տարեկան մէկ միլիոն Անգլ. ոսկիի պետական նպաստ մը հարկ պիտի ըլլայ։

Գերմանիա. Գերման թերթ մը կ'ըսէ թէ Համպուրկ—Ամերիկեան և Հիւսիսային Գերմանական Լոյտ շոգենաւային երկու մեծ ընկերութիւնները Գերման Կառավարութեան դրամական օգնութիւն պիտի ուզեն, և կը կարծուի թէ Կայսրը ոյժ կուտայ այդ առաջարկին։ Այս ընկերութիւնները իրենց երթեկի դիմերէն ոմանց վրայ կորուստ կը կրեն, թէպէտ Գերման վաճառականութիւնը կը շահի։ Կը կարծուի թէ ընկերութիւններուն մէկ փափաքն է նոր շոգենաւեր շինել, որոնք կարենան վերստանալ Ատլանտեանը ամէնէն աւելի արագութեամբ կտրել անցնելու պատիւը, զոր Քիւնարտ Ընկ.եան Անգլիական նաւերը կորզած են հիմա։ — Խաղաղութեան վրդովման գլխաւոր վտանգը

թերթերու և աստեղագիտական անդուստի լեզուէն կու գայ, որոնք ուրիշ երկիրներու կառավարութիւններուն կը վերագրեն այնպիսի նպատակներ գործնելուն անոնք: Գերման դասախօս մը ուղերձի մը մէջ ըսաւ թէ հասած է ժամանակը երբ հարկ է հրապարակել թէ յաջորդ քանի մը տարիները սաստիկ տագնապալի տարիներ պիտի ըլլան Գերմանիոյ համար, վասն զի կայսրութեան համար և աշխարհի մէջ անոր դիրքին համար կենսական կարեւորութիւն ունեցող խնդիրներ լուծուած պիտի պահանջեն: Պահպանողական թերթերէ ոմանք կը պախարակեն այսպիսի խօսքեր: Թափալէ կ'ըսէ, «Մեր կարծիքով Գերման հասարակութիւնը յորդորուելու է որչափ լըծօրէն որ հնար է չգրգռուիլ և իր դատումներուն մէջ չմոլորիլ խանդավառ խօսքերէ, որոնք շատ անգամ նշան են պարագաներու և վիճակներու կատարեալ տգիտութեան»: — 17 մարտանաւէ և 10 յաճանաւէ բաղկացեալ Գերմանական տորմիզ մը, Կայսեր եղբայր Հայնրիխ իշխանին հրամանատարութեամբ, Ազորեան և Քառարեան կղզիները պիտի երթայ: Գերմանիոյ ձեռնհաս իշխանութիւնը խորապէս ազդուած է Ամերիկեան նաւատորմի երկար պտոյտին հրահանգիչ դասերէն:

Ամերիկ. Ազգ. տոնին օրը, Յուլ. 4, բաւական արկածներ պատահեցան ըստ սովորականին: Շիքակոյ Թիւթս լրագիրը կ'ըսէ թէ նոյն օր 71 հոգի մեռան և 2,684 հոգի վիրաւորուեցան, և հաւանօրէն համագումարն աւելի ալ է: Յաւալի է որ Ամերիկա հրթիռ, հրազէն և թնդանօթ արձակելէ նուազ վտանգաւոր կերպ մը չկրնար որոշել այդ օրը տօնելու համար: — Անցեալ շաբթու Պոսթընի մէջ մեծ հրդեհ մը ծագեցաւ և նաւամատոյցներէն ոմանք, ցամաք հանուած վաճառքներ, նաև երկու երեք շոգենաւեր այրեցան: Վնասը 2 միլիոն տուար կը հաշուուի: — Անցեալ շաբթու Ժողովրդական կուսակցութիւնը գումարեցաւ Տէնվըրի մէջ և Մր. Պրայըն նախագահական ընտրելի անուանուեցաւ: Ասկէ առաջ ալ երկու անգամ անուանուած է և պարտութիւն կրած: — Գ'ուզուի գալ տարի Ասիացի գաղթականներու խնդրին համար համաժողով մը գումարել Միաց. Նահանգներու և Քանադայի ներկայացուցիչներով: Այդ երկու երկիրներն ալ կը բաղձան արգելել կամ գէթ սեղմումի ենթարկել Չինացի և Ծայր. Արևելքի ուրիշ գաղթականներու հոսանքը: Այդ Արևելքիները այնքան քիչ պէտք ունին և այնքան քիչ ծախք որ կըրնան շատ չնչին թոշակով աշխատիլ, և Ամերիկացի գործաւորներ չեն ուղեր անոնց մրցակցութեան

պատճառով իրենց ապրուստի եղանակը ստորնացնելու ստիպուիլ: — Ամերիկեան մարտանաւերու նաւատորմը հրամանատար Սփէրիի առաջնորդութեամբ Յուլ. 7ին Սան Ֆրանսիսքօէ մեկնեցաւ: Յուսալի չէ որ յառաջիկայ Փետր.էն առաջ Ամերիկա վերագոռնայ: Ծով. Թոմըս, որ տորմիզին կը հրամայէր հրամանատար Սփէրիէ առաջ և որ պաշտօնավարութեան համար սահմանուած տարիքը լրացնելով հրաժարեցաւ ի Սան Ֆրանսիսքօ, քանի մը օր յետոյ յանկարծամահ եղաւ: Ուրիշ Ամերիկացի մը, որու մահն ալ անցեալ շաբթու տեղի ունեցաւ, ձօնէլ Չանսլըր Հէրիս է, քաջածանօթ հեղինակ մը: — Փիլիպպեանց Մանիլա քաղաքին մէջ մեծ գումարում մը տեղի ունեցաւ և այդ տոբիթով ընդունուեցաւ Ամերիկեան Ժողովրդին ուղղուած աղերս մը, որ է Միաց. Նահանգներու հետ անմաքս վաճառականութեան իրաւունք չնորհել իրենց: Հիմա Փիլիպպեան Կղզիքներէն զրկուած չաքար և ծխախոտը մաքսի ենթակայ են և ասոնք կղզեքներէն զխաւոր արտադրութիւններուն երկուքն են: — Հայթիի Կղզիին Փորթօփրէնս քաղաքին մէջ 400 տուն այրեցան, որոնցմէ շատեր քաղաքին զխաւոր շէնքերէն են:

Խառն. Շաբաթներ տեղող ապարդիւն ջանքերէ ետքը նոր նախարարութիւն մը կազմուեցաւ Սերպիոյ մէջ: — Յունաստանի նախարարութիւնը վերակազմուեցաւ Մ. Թէոթոքիսի վարչապետութեամբ: — Ֆրանսական Ծերակոյտին մէջ Նախագահ Յալիէրի ի Ռուսիա ուղևորութեան համար խնդրուած վարկը 1ի դէմ 282 քուէով չնորհուեցաւ: — Պապը կարգ մը տնօրինութիւններ հրատարակեց որոնք կը չափաւորեն Կաթոլիկ եկեղեցիին ներքին կազմակերպութիւնը: Մինչև հիմա Անգղիա, Սկոտլանդ, Իռլանտա, Միաց. Նահանգները, Հոլանտա և Քանադա «միսիոնարական երկիրներ» կը համարուէին, և այդ երկիրներու Կաթոլիկներուն գործերը Փրոփականտա կոչուած մարմինն խնամքին կը յանձնուէին: Այդ մարմինն իշխանութիւնը այնքան ընդարձակուած է որ իրեն նախագահող կարգինալը ընտանեբար կը կոչուի «Կարմիր Պապ»: Այդ երկիրներն հիմա միսիոնարական երկիրներու ցանկէն կը հանուին: Նոր հրամանագրին ուրիշ մէկ բանն է վերահաստատում եկեղեցական երկու ատեաններու, որոնք վերջերս անուանականէ հազիւ աւելի գոյութիւն ունէին: Ատոնք վիճաբանական խնդիրներու վրայ վճիռ պիտի արձակեն: Վերաքննութեան առաջին ատեանը, որ Բոթա կը կոչուի, պիտի բաղկանայ Պապէն անուանուած և աստուածաբանութեան և եկեղեցական օրէնքներու հմուտ 10 քահանայէ: Իսկ բարձր ատեանը, որ Սինատթիւս կը կոչուի, պիտի բաղկանայ 6 կարգինալէ, դարձեալ Պապէն անուանուած:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱՎՈՐ ՊՅԱԶՆԱՆ

Ֆինանսըլար եղբուշու Ամերիկան խան

Շատ անգամ անստորագիր հարցումներ կ'ուղղուին
մեզի հրապարակային պատասխաններ ընդունելու
ակնկալութեամբ: Պէտք կը տեսնենք ծանուցանելու
թէ ստորագրութիւն չկրող գրութիւններու բնա-
կանաբար չենք կրնար պատասխանել, ոչ իսկ հրա-
պարակաւ: Նմանապէս, գործ խնդրող ուսուցիչներ
և քարոզիչներ իրենց խնդրանքին հետ ծանուցման
դրոշմաթուղթ ղրկելու են, կամ մէկ անգամի համար
1 դահ. և մինչև 10 անգամի համար 2:

S. B. COULLOGLOU, Samsoun.

Fournitures Générales pour la Photographie.
AGENT-DEPOSITAIRE pour toute la Mer Noire
Turquie de la Société des PLAQUES
& PAPIERS PHOTO.

GUILLEMINOT & Co PARIS.

49 -26

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆԸ

Կարճ ժամանակի մէջ արդէն իսկ ջերմ ընդունելութիւն գտած է Տօքթ. Յովա. Տ. Ստեփանեանի այս նորագոյն հրատարակութիւնը, որ իբրեւ Դասագիրք մարդակազմութեան և առողջապահութեան վաւերացուած է Կեդր. Ուսումնական Խորհուրդէն: Մարդկային մարմինը ջերմապէս գնահատուած է նաև Մամուլին կողմէ առհասարակ, ինչպէս նաև հեղինակաւոր բժիշկներէ և ուսուցիչներէ:

Առաջիկայ դպրոցական տարեշրջանին համար մեր վարժարաններուն կրնայ ջերմօրէն յանձնարարուիլ որ, մարդակազմութեան և առողջապահութեան դասերն աւանդուին այս գիրքով, որուն հեղինակին անունը, ընտիր պարունակութիւնը և փառաւոր կազմը զայն գերազանցապէս օգտակար և անհրաժեշտ կ'ընեն ամէն տան դրաւարանի: Գին 10 դրուշ: Կեդրոնատեղի՝ Պալենց Գրատուն, Զաքարեան Կ. Պօլիս: 2—10

ԱՓՈՍԹՈԼԻՔ ԻՆՍՏԻԹԻՒՄ, ԳՕՆԵԱ

(ՃԵՆԱՆԵԱՆ ԳՕԼԷՃ)

Հաստատութիւնս կէտ նպատակի ունենալով գոյնճական ծրագրով մը բարձր և միանգամայն գործնական կրթութիւն մը տալ ուսանողներուն՝ մասնազէտ դասատուներու միջոցաւ կ'աւանդէ Անգլիերէն, Հայերէն, Օսմաներէն, Ֆրանսերէն և Յունարէն (Յոյն աշակերտներու համար) լեզուները, ինչպէս նաև բնական, բնապատմական, փիլիսոփայական, իրաւագիտական, վաճառականական, և այլն գիտութիւնները:

Մեծ խնամք կը տանի աշակերտներու բարոյական մաքրութեան և ֆիզիքական առողջութեան: Ունի համալսարանական բժիշկ մը որ կը դասախօսէ առողջապահական և բնական գիտութիւններ, և ձրկապէս կը դարձնէ հիւանդացող ուսանողները: Երկրորդի ընկերութիւնը աշակերտներուն երթևեկութեան համար կ'անէ սովորական վարձքին վեր, միայն թէ այս առիթէն օգտուելու համար հարկ է գալոցին վերաբացումէն ափսոսաբար խմաց տալ վարժարանի սնորէնութեան: Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 Օսմ. ոսկի՝ ուրուն 7 ոսկին վճարելի կանխիկ, և մնացեալը Ս. Ծնունդին: Առաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի Սեպ. 1/44ին: Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ սնորէն վեր. Տօքթ. Ա. Յ. Հայկազեան, Գօնեա: 1—5

ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԿԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԳԵՐԷՔ Յ. ԿԵԼԷԱՆ

«Սոյն քերականութեան մէջ հարթուած են Անկլիերէն լեզուի բոլոր գոյնարութիւնները» «Հնչման կանոնները հիմնադր են պարզապէս» «Ամեն կերպով յանձնարարելի դասագիրք մըն է բոլոր անոնց որ կ'ուզեն սորվիլ և ուսել սորվիլ Անկլիերէն լեզուն»:

Գին՝ 15 դրշ.: Բոսթայով 17 դրշ. (փոխարէն նամակագրոյմ ալ կ'ընդունուի):

Բրոֆ. Վ. Յ. Յակոբեան էֆ.ի Անգլ.—Հայերէն բառարանին երկրորդ տպագրութիւնը 50 դահ. (կամ 50 հատ 1 դահ.նոց նամակագրոյմ):

Դիմել՝ Յակոբ Մ. Սրապեան Գրատուն, 13—26 Մարդուան ۱۳۰۳

Փորձառու գոյնճական մը կ'ուզէ ուսուցչական գործ ստանձնել մեր վարժարաններէն կամ բարձր վարժարաններէն միոյն մէջ: Լեզուներէն գիտէ Տաճկերէն, Հայերէն և Անգլիերէն և կամ մեր թափուր բեմերէն մին լեզուն, կրնայ քարոզել թէ՛ Տաճկերէն և թէ՛ Հայերէն լեզուներով: Ծանօթութեան համար դիմել առ Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան: 2

Առաքարան հրատարակ.

Յուլիս 11 (Ն.Տ.) Օ.Ո. 100

Յոյն, Անատոլու կարծր ընտիր, քաշը — փր., (Ա) — (Բ) — Գալ, Բուսիլի 13³/₄ փր., Դանուր 14¹/₂, Մէրսին, Գրիւր, 14:

Վարալ, Պանուրմա, Գրիւր դահ.: Ալեք, Գրքմա տեղային, պարկը, (Ա) 101-104, (Բ) 101-104, Օտեսա (Ա) 120-122 դահ., (Բ) 115-117, (Գ) 108-109:

[Կի: Սաբ, 100 քաշ 5¹/₅-6¹/₅ ոս: Բարիւր, Ռուս. Պոլսոյ համար զոյգ թիթեղ 27: Բելի, Եգպտկն, պարկը 80-88 դահ., Անգլիկ 125, Բիզոն (Ա) 46 ֆր.:

Մալ, 100 քաշ 5¹/₅-6¹/₅ ոս: Բարիւր, Ռուս. Պոլսոյ համար զոյգ թիթեղ 27: Բելի, Եգպտկն, պարկը 80-88 դահ., Անգլիկ 125, Բիզոն (Ա) 46 ֆր.:

Շաբա, Թրիէսթէ, կենդանաբ 97 դահ.:

Ձէր, Մէճիւր 21 դահ.էն, Էտրէմիտ, քիլոն, 5-5¹/₂, Բ. 4⁵/₈, Միսիլի 4³/₈-5, Այվալը 5¹/₄-5¹/₂:

Լաբիւ, Տրապիզոն, 100 քաշը, 115-120 դահ., յոյն մանր 90-95, Սէլանիկ 160-175:

Սիւն, Անատոլու, քաշը — (Բ) 48-50, Պալեքէսիլ (Ա), (Բ) — Սիւրիա —:

Թիֆլիս, Էնկիւրիւ-Եոզդատ, քաշը 16-17 դահ.:

Բուրք, Անատոլու գրքիմա, քաշը 4³/₈ դահ.:

Բաթալ, Հալէպ, քաշը 5-5¹/₄, Ատանա 6¹/₂, Իդմիր 7-7¹/₂ դահ.:

Աֆէն, Տրոկիսթ, քաշը 190-196 դահ.:

Ե. Գրիգոր. Ընկերակցութեան ազօթքի ժողով, ժամ 6 (Բ. Թ.) ի Րէսթ, Գուլմագիու: Իւսկիւտար, ժամ 7: